

**FİLMLERDE YER ALAN MEKÂNLARIN ÖĞRENCİLERİN LİSE
COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE ETKİSİ**

Necati YAMAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

EYLÜL,2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (iki) 2 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Necati

Soyadı: YAMAN

Bölümü: Coğrafya Öğretmenliği

İmza:

Teslim tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Filmlerde Yer Alan Mekânların Öğrencilerin Lise Coğrafya Dersine
Yönelik Görüşlerine Etkisi

İngilizce Adı: The Effect Of Spaces In The Films On The Opinions Of The Students
On High School Geography Lesson

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı: Necati YAMAN

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Necati YAMAN tarafından hazırlanan “Filmlerde Yer Alan Mekânların Öğrencilerin Lise Coğrafya Dersine Yönelik Görüşlerine Etkisi” adlı tez çalışması jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Coğrafya Eğitimi Anabilim Dal’ında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Salih ŞAHİN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Servet KARABAĞ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Mutlu YILMAZ

Coğrafya Bölümü, Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı,

Ankara Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 13 /09 / 2019

Bu tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Coğrafya Eğitimi Anabilim Dal’ında Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında hem bilimsel hazırlık, hem de tez hazırlama aşamasında yoğunluğuna rağmen göstermiş olduğu hoşgörü, ilgi ve yapmış olduğu rehberlikten dolayı değerli hocam ve tez danışmanım sayın Doç. Dr. Salih ŞAHİN 'ne ve diğer kıymetli hocalarıma çok teşekkür ederim.

Bana uygulama aşamasında her türlü kolaylığı sağlayan değerli coğrafya öğretmenleri Candaş GÖCEN, Alper HACIOĞLU, Özlem ULUPINAR'a, tez yazım ve veri analizleri sürecinde her türlü desteği veren Ferhat KARAKAYA'ya ve kurum koordinatörümüz Onur KAŞKAYA'ya teşekkür ederim. Ayrıca bu sürecin başından sonuna kadar desteklerini hep yanında hissettiğim aileme teşekkür ederim.

FİLMLERDE YER ALAN MEKÂNLARIN ÖĞRENCİLERİN LİSE COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE ETKİSİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Necati YAMAN
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Eylül, 2019

ÖZ

Eğitim-öğretim faaliyetleri son yıllarda hızlı bir değişim içerisinde. Ülkeler bu değişime ayak uydurabilmek için öğretim süreçlerini başta öğretim programları olmak üzere kullanılan materyalle ,öğretim teknik ve stratejileri yönüyle yeniden ele almaktadır. Bu bağlamda etkin öğretim ortamlarının oluşturulmasında gelişen teknolojiye yararlanarak yeni yöntem ve tekniklerin kullanımı önem kazanmaktadır. Öğretim sürecinde iyi planlanmış bilgi iletişim teknolojileri ile sosyal medyanın kullanımı belirlenen amaçlara ulaşılmasında önemli avantajlar sunmaktadır. Diğer derslerde olduğu gibi Coğrafya öğretiminde de birçok materyallerle birlikte, belgeseller ve amaca uygun filmlerin kullanımının etkin öğrenme ortamlarının oluşturulmasında, kalıcı izli öğrenmelerin gerçekleşmesinde önemi büyüktür. Belirtilenlerden hareketle bu çalışmada hayatımızın içindeki bir konu olan filmlerin kullanımının coğrafya derslerine yönelik görüşlerine etkisi konu edilmiştir. Bu amaçla filmlerde yer alan topografik şekiller kullanılarak bir öğretim materyali hazırlanmış ve bu öğretim materyalinin öğrencilerin coğrafya dersine yönelik görüşleri üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca filmlerdeki coğrafi kavramlarla ilgili görüntülerin kullanılması öğrencilerin coğrafya dersine yönelik olumlu tutum geliştirmesi ve aynı zamanda coğrafi sorgulama becerisinin de kazandırılması amaçlanmıştır. Öğrencilerin tutumlarında meydana gelen değişikliğin ne derecede gerçekleştiğini belirlemek amacı ile coğrafya dersi tutum ölçeği kullanılarak filmlerde geçen coğrafi mekânların ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik görüşleri üzerine etkisi ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya öğretimi, Film, Topografik şekiller, Tutum, Materyal

Sayfa Adedi: xii+51

Danışman: Doç. Dr. Salih ŞAHİN

**THE EFFECT OF SPACES IN THE FILMS ON THE OPINIONS OF
THE STUDENTS ON HIGH SCHOOL GEOGRAPHY LESSON
(Master Thesis)**

**Necati YAMAN
GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES
September, 2019**

ABSTRACT

Education and training have been rapidly changing in recent years. In order to keep up with this change, countries re-examine the teaching processes in all aspects, particularly in the fields of teaching programs, materials and teaching techniques and strategies. In this context, the use of new methods and techniques is gaining importance in developing effective teaching environments. The well-planned use of information communication technologies and social media in the teaching process provides significant advantages in achieving the goals set. As with other courses, the use of films and documentaries and purpose-appropriate films together with many materials in Geography teaching has a great importance in the formation of effective learning environments and realization of permanent learning. In this study, the effects of the use of films, which is a subject in our lives, on the attitudes towards geography courses have been influenced. For this purpose, a teaching material has been prepared by using topographical figures in the films and the effect of this teaching material on students' attitudes towards geography lesson has been tried to be determined. It is also aimed to use images related to geographical concepts in films, students develop a positive attitude and to gain geographic questioning skills towards geography lesson. Geography lesson attitude scale was used in order to determine the degree of change in students' attitudes. Also, the effects of the geographic spaces on the attitudes of the secondary school students towards the geography course were put forward.

Keywords: Geography teaching, Film, Topographical figures, Attitude, Material

Page Number: xii +51

Supervisor: Associate Dr. Salih ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vii
TABLolar LİSTESİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları	7
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.6.Tanımlar	7
BÖLÜM 2	8
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Coğrafya.....	12
2.2. Coğrafya Eğitimi	13
2.3. Coğrafya Ders Programındaki Yeni Gelişmeler	15
2.4. Tutum	17
2.4.1. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler	18
2.4.1.1. Bilişsel öge.....	19
2.4.1.2. Duyuşsal Öğel.....	19
2.4.1.3. Davranışsal Öğel	20
2.4.2. Tutumların Oluşması.....	20
2.4.3. Tutumların Ölçülmesi.....	21
2.4.4. Davranış Ve Tutum İlişkisi	21

2.5. Eğitim-Öğretimde Tutum	22
2.6. Coğrafya Ve Tutum İlişkisi	23
2.8. Öğretim Programlarında Materyallerin Yeri.....	23
2.8.1. Coğrafya Öğretiminde Materyal Kullanımı	25
2.9. Bir Materyal Olarak Coğrafya Öğretiminde Film Sahnelerinin Kullanımı.....	26
YÖNTEM	28
3.1 Araştırmanın Türü –Modeli.....	28
3.2 Evren Ve Örneklem	28
3.3. Veri Toplama Aracının Belirlenmesi ve Geliştirilmesi	29
3.4. Verilerin Toplanması	30
3.4 Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi	30
BÖLÜM 4	32
BULGULAR VE YORUMLAR.....	32
BÖLÜM 5	39
SONUÇ VE ÖNERİLER	39
KAYNAKLAR	41
EKLER	45
EK 1: Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği	46
EK 2: Araştırma İzni Yazısı	48
EK 3: Doç. Dr. Selçuk Beşir DEMİR’den Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği Formu’nun Kullanımı İçin Alınan İzinle İlgili E-Posta Görüntüsü	49

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öntest-Sontest Puanlarının Paired-Samples Testi Sonuçları	32
Tablo 2. Cinsiyete Göre Yapılan T-Testi Analiz Sonuçları	33
Tablo 3. Okula Göre Yapılan T-Testi Analiz Sonuçları	33
Tablo 4. Okul Türüne Göre Yapılan T-Testi Analiz Sonuçları.....	34
Tablo 5. Belge Türüne Göre Frekans, Ortalama Puan Ve Standart Sapma Değerleri	34
Tablo 6. Belge Türüne Göre Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) Sonuçları	35
Tablo 7. Aile Gelir Düzeyine Göre Frekans, Ortalama Puan Ve Standart Sapma Değerleri	35
Tablo 8. Aile Gelir Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) Sonuçları	36
Tablo 9. Anne Eğitim Düzeyine Göre Frekans, Ortalama Puan Ve Standart Sapma Değerleri	37
Tablo 10. Anne Eğitim Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) Sonuçları	37
Tablo 11. Baba Eğitim Düzeyine Göre Frekans, Ortalama Puan Ve Standart Sapma Değerleri	38
Tablo 12. Baba Eğitim Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) Sonuçları	38

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

BİT: Bilgi İletişim Teknolojileri

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

CBS: Coğrafi Bilgi Sistemleri

BT: Bilgi Teknolojileri

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

vb.: Ve benzeri

f: Frekans

N: Öğrenci Sayısı

SS Standart sapma

t: t değeri

CDÖP: Coğrafya Dersi Öğretim Programı

Sh: Standart Hata

p: Anlamlılık Düzeyi

% : Yüzde

X: Aritmetik Ortalama

BÖLÜM 1

GİRİŞ

İnsanoğlunun var olduğu andan itibaren etrafında olan biteni anlamaya çalışması ile coğrafya bilimi ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde değişmiş ve gelişmiş günümüzdeki halini almıştır. Araştırma alanı ve faydalandığı bilimlerde meydana gelen gelişmelerle de önemli ölçüde genişlemiştir. Haliyle bu değişim ve gelişmeler doğrultusunda coğrafya biliminin tanımlanması da farklı dönemlerde farklı şekillerde yapılmıştır.

Coğrafya, insanla doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimleri, bu etkileşimler sonucunda gelişen faaliyetlerle durumları dağılışı, ilişki kurma, karşılaştırma, nedensellik ilkelerine bağlı kalarak ve çeşitli araştırma yöntemleri uygulayarak araştırıp inceleyen, elde ettiği sonuçları bir sentez halinde ortaya koyan, kendi içerisinde çok sayıda bilim dalından oluşan bir bilimler topluluğudur (Özçağlar, 2001).

Yapılan tanımlamalar ve açıklamalar her dönem farklılaşmış olsa da temelde coğrafya biliminin doğal ortam ve insan etkileşimi ilkesi çoğu zaman ortak vurgu olarak kalmıştır.

Coğrafya, öğrencilerin yaşadığı alanı ve dünyayı anlamalarını , anlamlandırmalarını sağlayan bir içeriğe sahip olmasından dolayı önemli bir disiplindir. Çünkü insanların mekânsal algıları, yaşadıkları alanların konumsal özellikleri ile doğrudan ilgilidir (MEB, 2005). Dolayısı ile öğrencilerin çevresinde ve dünyada olan biteni gerçekçi , doğru bir şekilde analiz edebilmeleri yaşadıkları coğrafyayı iyi bilmelerinden geçmektedir.

Bu bağlamda gerekli kalkınma hamlelerini yapabilmek ve dünyada var olan kaynakların etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak adına coğrafi bilginin iyi işlenip aktarılması gerekmektedir. Bu aktarımın sağlanabilmesi coğrafya öğretiminin etkin ve etkili bir şekilde yapılabilmesinden geçer. Coğrafya öğretiminin kalıcılığını arttırmak amacıyla geçmişte birçok çalışma yapılmış ve bundan sonraki süreçte de yapılmaya devam edecektir.

Coğrafya eğitimi insanlara yaşadığı çevreyi, içinde bulunduğu yerin özelliklerini daha sonra dünyayı öğretmelidir. Bunun için coğrafyayı hayatın içerisinde örneklemek ya da etrafımızda hazır olan unsurları ön plana çıkarmak gerekir. Coğrafya eğitimi için can alıcı unsurların başında sadelik, açıklık ve karmaşadan uzaklıktır. Etkin ve kalıcı öğretim için karışıklıktan uzak durulmalıdır (Akınoğlu, 2005).

Öğretim programına dahil edilecek her türlü materyalin eğitimin içeriğini de en iyi şekilde yansıtması ve amaca hizmet edecek nitelikte olması gerekir. Bu amaçla her bir disiplin için farklı yöntem veya teknik geliştirilmiştir. Coğrafya öğretim programı içinde gerek geliştirilen gerekse uygulanan çeşitli yöntem ve teknikler mevcuttur. Bu yöntem ve tekniklerin doğru ve etkin bir şekilde aktarılması bunların varlığından daha önemlidir. Ne kadar çok materyale, yönteme ve tekniğe sahip olursanız olun yeterince uygulaması yapılmadığı takdirde bunları hiçbir önemi yoktur. Dolayısıyla öğretmenlerin; öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre materyal geliştirmesi, var olan materyalleri doğru ve etkili bir şekilde uygulaması öğretim faaliyetleri açısından önem taşımaktadır.

Öğretmen, öğrencilerin bakış açılarının nasıl değişeceğini vurgulamak üzere öğretim programında yer alan kazanımların edinilmesi için okul içi ve dışında coğrafyanın hayatın içindeki yerinden yararlanmalıdır. Öğrencileri sık sık gerçek hayat problemleri ve çelişkili durumlarla karşılaştırmalı, karşılaştıkları problemleri çözmede edindikleri bilgi ve becerileri kullanabilmelerini sağlamalıdır (MEB, 2005). Günümüzde yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin daha çok sanal ortamda vakit geçirdikleri göz önüne alınırsa karşılaştıkları problemlere bu şekilde yanıt bulmaları daha ilgi çekici olabilir.

Günümüzdeki hızlı ve etkili teknolojik gelişmeler toplumun eğitimden beklentilerini değiştirmiştir. Bu anlamda, Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT), Sosyo-ekonomik ve kültürel alandaki reformları tetikleyen bir olgu olarak karşımıza çıkmıştır. Bilgisayar ve internetin hayatın her alanında kullanılır olması, eğitim öğretim faaliyetlerinde de etkisini göstermiştir. BİT’ler eğitim ortamlarına birçok açıdan değişim ve yenilik getirmiştir. Eğitim faaliyetlerinin planlamasında, veri temininde, materyallerin hazırlanmasında ölçme değerlendirme ve idari birçok işlemde BİT’ler etkili olmaya başlamıştır (Şahin ve Gençtürk, 2007).

Coğrafya öğretiminde görsel teknolojiler, ders sunumu yapmak için güçlü bir araç olmasının yanı sıra, alanında benzersiz avantajlar sunmaktadır. Aynı anda hem kelime ve ses hem de şekil ve resimleri kullanarak eş zamanlı grafik, harita, video ve ses uygulamalarına ulaşmayı

sağlar. Böylece bu teknolojiler araştırma ve keşif yoluyla öğrenmeyi sağlamak için deneyim ve hiper öğrenme ile sonuçlanacak bir entegrasyon sunmaktadır (Ekinci, 2015).

Yapılan bu çalışma ile öğrencinin coğrafya öğretiminde yer alan kimi kavramları etkin ve etkili bir şekilde anlamasını sağlamak hedeflenmiştir. Ayrıca filmlerdeki coğrafi kavramlarla ilgili görüntülerin kullanılmasıyla öğrencilerin coğrafya dersine yönelik olumlu tutum geliştirmesi ve coğrafi sorgulama becerisi kazanması amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışma ile öğrencilere sunulan olan kimi kavramların kalıcılığını sağlamak amacıyla dersin içeriğine yönelik görsellere sahip olan filmlerden kesitler sunulmasının kalıcı izli davranışlar oluşturduğu uygulanan ölçek sonucunda tespit edilmiştir. Böylece hayatın içinde zaten var olan bir materyal ile öğrencinin coğrafya dersine yönelik olumlu tutum geliştirmesi sağlanmıştır.

Sonuç olarak öğrencilerin yaşadıkları alandan başlayarak ülkemiz ve tüm dünya ile ilgili coğrafi bilinç kazanmalarını, gelecekteki yaşantılarında etkin bir şekilde kullanabilecekleri bir donanıma sahip olmaları, sorgulama ve anlamlandırma becerisinin kazanmaları amaçlanmıştır. Bunu sağlamak için ise film sahnelerindeki görüntülerle coğrafya dersine yönelik öğrenci tutumunda olumlu yönde değişiklik sağlanması hedeflenmiştir.

1.1. Problem Durumu

Coğrafya; insanlara, bağımsız, çok yönlü ve yaratıcı düşünebilen, ileriye gören, edindikleri bilgileri günlük yaşantılarında kullanan, çevrelerindeki sosyal, kültürel ve ekonomik olaylarla ilgilenme alışkanlığı kazandıran bir bilimdir. Bu kazanımların ve bireyde istenilen diğer davranışların gelişmesi, iyi bir öğrenme sürecine katılım ile olanaklıdır (Akbulut, 2004). Öğrencilerin etkin katılımı, coğrafi bilginin işlenip hayatın içerisinde kullanabilmesi ile yaparak yaşayarak öğrenmesinden geçmektedir. Bu amaçla geçmişten günümüze, her bir dönemde yapılan ve yapılacak öğretimin içselleştirilmesini sağlamaya yönelik yöntem ve teknikler geliştirilmiş ve geliştirilmeye devam edilmiştir.

Coğrafya öğretimi ile ilgili farklı ülkelerde yapılan çeşitli çalışmalar sonucunda yeni öğretim yöntem ve teknikleri her geçen gün fark edilir biçimde gelişim göstermektedir. Bu bağlamda ülkeler öğretim programlarını tekrar gözden geçirip düzenlenmekte, yaparak-yaşayarak öğrenmeye yönelik müfredat programları oluşturmaya çalışmaktadır. Sorgulayan, düşünen, araştıran, diğer dünya ülkeleri ile etkileşim içerisinde bulunarak ulusal veya küresel ölçekte yaşanan problemlere çözüm üreten bireyler yetiştirmeyi hedeflemişlerdir. Bu amaçla

problem çözme temelli eğitim, öğrenci merkezli yaklaşım, işbirliğine dayanan öğrenme, araştırma temelli öğretim ve aktif öğrenme gibi yöntem ve teknikleri uygulama alanları oluşturmuşlardır.

Kolay öğrenen yapıdaki öğrenciler için görsel materyal, öğrenmenin daha çabuk ve kalıcı olmasını sağlar. Öğrenme gücünü çeken bazı öğrenciler ise konulan görsel materyal yardımıyla daha kolay kavrayabilir. Çünkü bu gereçler her şeyden önce dikkatlerin kendine çekilmesine ve uzun süre canlı kalmasına zemin hazırlar. Özellikle anlaşılması zor kavramları daha basit ve somut hale getirerek hemen kavranmasına sebep olur. A.B.D. Texas Üniversitesi'nde Philips tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre zaman faktörü sabit tutulduğunda hatırlama şu yüzdelere olmaktadır. İnsanlar okuduklarının % 10'unu, duyduklarının % 20'sini, gördüklerinin % 30'unu, hem görüp hem duyduklarının % 50'sini, görüp işittikleri ve söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadır (Üçışık, Ünlü & Özey, 2013).

Bu araştırmada filmlerde yer alan mekânların lise öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik görüşleri üzerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın alan yazına önemli katkı sağlayacağı düşünülen bir diğer amacı ise ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarında hazırlanan dijital içeriklerin etki derecesinin belirlenmesidir.

Bu bağlamda araştırmanın problem durumu; “Filmlerde yer alan mekânların lise öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik görüşleri üzerine etkisi var mıdır?” olarak belirtilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, filmlerde geçen coğrafi mekânların ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları üzerine etkisi çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır;

1. Filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2. Filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, başarıya göre farklılaşmakta mıdır?
3. Filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, sosyo-ekonomik duruma göre farklılaşmakta mıdır?

4. Filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?
5. Filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
6. Filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Coğrafya, insanlar ve yer (mekân) ile bunlar arasındaki ilişkiyi inceleyen bilimdir. Yani yer ve insanlar arasındaki ilişkiler coğrafyanın konusunu oluşturur. Coğrafya sadece yerlerin isimlerini ezberleme ve bunların dünya üzerinde nerede olduklarını gösterme değildir. Coğrafya, öğrencilerin çevrelerinde olanları anlamalarına ve insanın çevre ile etkileşimi hakkında bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olur. Yerin isimlerini, lokasyonlarını ve özelliklerini bilmek, coğrafyanın temelini oluşturan unsurlardır. Bu da çok büyük ve oldukça büyüleyici öğrenme alanının bir parçasıdır (Karabağ, 1998).

Sosyal bilimlerde mekan kavramı diğer bilimlerden çok daha önemli ve özel bir anlam taşımaktadır. Çünkü sosyal bilimler temel olarak insanın dünya üzerindeki davranışlarını düzenlemekle ilgilenir. Bu bağlamda insanın günlük hayatını organize ettiği iki temel boyut olan zaman ile mekânın sosyal bilimler için çok önemli olduğu söylenebilir. Çünkü zaman ve mekân boyutu çıkarıldığında insan hayatı organize edilemez, planlanamaz ve anlaşılabilir bir hale gelir. Örneğin, modern zamanlarda saatin, günlerin, takvimin ve mevsimlerin olmadığı bir yaşam nasıl mümkün değilse; evin, mahallenin, şehrin, ülkenin ve bunlar arasındaki yollar ile mesafelerin olmadığı bir yaşam da o denli imkânsızdır (Gülbetekin, 2017).

Daha iyi refah seviyesine ulaşmayı amaç edinen ülkeler; kalkınma planlarının esasını coğrafi temeller üzerine oturtmuşlardır. Çünkü “Coğrafya” ile “planlama” kavramında temel unsur “mekân”dır. Dünyada; yerlerin, mekânların kullanılması başka bir deyimle araziden yararlanma coğrafyanın belli başlı konusunu teşkil eder. Bu gün kamu ve özel sektörde, sağlam ve tutarlı bir coğrafya kültürü bulunmayan insanların iyi bir yönetici olması güç görünmektedir. Sorumluluk mevkiine atanan ya da seçilen kişilerin çoğunluğu coğrafyayı tasviri, basit, yüzeysel bir okul coğrafyası olarak bilmektedir. Üstelik günlük problemlerinde bile coğrafyanın hangi imkânları sunacağını bile bilmeyebilirler. İnsan ile yer arasındaki ilişkiyi inceleyen bilim dalı olan coğrafya; doğal, beşeri ve ekonomik çevrenin insana olumlu

ve olumsuz etkinlikleri incelendiğinde, insanın hayatını devam ettirebilmesi içinde bunları bilmesi lazımdır (Aydın & Güngördü, 2015).

Coğrafi kavramların öğretimi o yer ile ilgili duyguların tespit edilmesi öğretimin etkililiğini de önemli ölçüde arttıracaktır. Coğrafi bilginin öğretilmesi ile öğrencinin o yere ait farklı yönleri görebilme, irdeleme, anlama ve saygı gösterme gibi çok yönlü bir gelişimi hedeflenmektedir. Çok yönlü gelişim ise ancak birçok duyu organına hitap ederek bilgiyi içselleştirmesi ile mümkündür.

Eğitimin gerekliliği ve insan yaşamına olumlu etkisi her geçen gün daha fazla anlaşılmaktadır. Çağdaş ve demokratik eğitim anlayışımız her bireyin en az bir yeteneğinin olduğunu ve bunun geliştirilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır.

Günümüz eğitim anlayışı yaşamın her anının insan yaşamı için önemli olduğunu ve her yaşta, her anda öğrenmenin (yaşam boyu öğrenme) gerçekleşebileceğini öngörmektedir. Bunun yanında uygulamalı, yaparak yaşayarak öğrenme son yıllarda eğitim hayatında daha fazla uygulanmaya başlamıştır. Amaç daha kalıcı ve etkili bilgiye sahip olmak ve bilgiyi hayatın başka yönlerine aktarabilecek şekilde kullanabilmektir. Bu bakımdan her geçen gün etkin öğretim metodları geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Öğretimi kolaylaştırma için doğruluğu kanıtlanmış öğreticiye ve öğreneni başarıya ulaştıran öncül düşünceler öğretim ilkelerini oluşturur. Öğrenmede bireyin önceki yaşantıları ve çevre arasındaki karşılıklı etkileşimi önemlidir. Her bireyin yaşantısı ve etkilendiği çevre farklı olduğu için algıları da farklıdır. Bu bakımdan öğrenmede tek bir öğrenme ilkesi kullanılmaz. Farklı ilkeler kullanılarak tüm bireylere ulaşılması amaçlanır. Diğer yandan öğrenmede dikkat ve ilgiyi artırma amacıyla farklı öğretim ilkeleri kullanılır (Ünlü, 2014).

Bu bakımdan var olan ve her geçen gün geliştirilen öğretim yöntem ve tekniklerini çeşitlendirmek adına materyaller üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda yerli ve yabancı araştırmacılar en etkili ve doğru materyali eğitimin içerisinde kullanılması için çaba göstermektedir.

Yapılan bu çalışma; kimi coğrafi kavramların incelenmesini, filmlerde yer verilen coğrafi mekânlar ile bu coğrafi kavramlar arasında ilişki kurularak öğrenmelerin kalıcılığını ve farkındalık oluşturulmasını, coğrafya dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde değişmesini sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Bu amaçla 10. Sınıf coğrafya dersi konuları içerisinde yer alan, coğrafi mekâna ait kimi kavramların öğretimini filmlerden elde edilen mekâna ait sahneler ile öğrencilerin bu derse yönelik görüşleri üzerindeki etkisini olumlu yönde değiştirmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca bu uygulama ile coğrafya dersinde öğrencilerin hem kalıcı bir öğrenmeyi gerçekleştirmesinin hem de olumlu tutum geliştirmesinin sağlanacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada aşağıda sıralanan varsayımlar kabul edilmiştir:

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin araştırmada kullanılan ölçeğe objektif olarak cevap verdikleri varsayılmıştır.
2. Geçerlilik ve güvenilirliği ölçülmüş bir veri toplama aracı kullanıldığı için amaca hizmet ettiği varsayılmıştır.
3. Araştırmanın yürütüldüğü örneklem grubunun, araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini sağlayacak büyüklükte olduğu varsayılmaktadır.
4. Araştırma için ayrılan zamanın yeterli olduğu öngörülmüştür.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma 2018-2019 eğitim - öğretim yılı sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilen veriler, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde öğrenim gören ortaöğretim 10. Sınıf öğrencilerinden elde edilen verilerle sınırlandırılmıştır.
3. 2000 yılı ve sonrasında çekilen filmler ile sınırlıdır.
4. Araştırma, kaynak tarama, “Kişisel Bilgi Formu”, ” Coğrafi Tutum Ölçeği”nden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Tutum: Bireyin bir durum, olay ya da olgu karşısında ortaya koyması beklenen olası davranış biçimidir (İnceoğlu, 2004).

Öğretim Materyali: Farklı araçlarla sunulan bilgiler, mesajlar ve malzemelerdir (Yalın, 2014).

Yöntem: gerçeğe en kısa yoldan ulaşmak için kullanılan zihinsel ve işlemsel süreçlerdir (Akbulut, 2004).

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırma konusuyla ilgili geçmiş yıllarda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Literatür taraması sonucunda elde edilen tez ve makaleler dikkatlice incelenmiş ve bu kaynaklardan yararlanılmıştır. Yapılan incelemeler neticesinde bu konu ile ilgili daha önce yapılmış doğrudan bir çalışmaya rastlanmadığı ve farklı alanlarda yapılmış çalışmalar olduğu görülmüştür. Aşağı kısımda geçmiş yıllarda yapılmış olan araştırma ve çalışmaların özetleri sunulmuştur.

Kaya & Çengelci (2011),” Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler Eğitiminde Filmlerden Yararlanılmasına İlişkin Görüşleri” adlı çalışmasında, Anadolu üniversitesi 3 ve 4. Sınıflar üzerinde, 2008-2009 eğitim öğretim yılında, üçüncü sınıftan 8, dördüncü sınıftan 6 öğrenci katılmıştır. Öğretmen adaylarından 10’u erkek 4’ü bayandır. Nitel ölçüm aracı kullanılarak filmlerde görsel ve işitsel öğeler yer aldığından öğretim programlarında değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

Türe, Kurt & Tekin (2016), “Coğrafya öğretiminde popüler müzik kullanımının öğrenci öğrenme düzeylerine katkısı” adlı çalışmasında iki öğretmenin 9. sınıf düzeyinde eğitim alan öğrenciler üzerinde popüler müzik kullanımının seçilmiş bir konu üzerinden öğrencilerin/çalışma grubunun dersin hedef ve kazanımlarına yönelik farkındalıklarına ve bilişsel yeterliliklerine etkisini gözlemlemeye yönelik bir örnek olay çalışmasıdır. 9. sınıf Coğrafya dersine ait Dünyanın Günlük ve Yıllık Hareketleri konusunun hedef ve kazanımlarının şarkı sözü olarak yer aldığı ve araştırmamız için özel olarak bestelenmiş özgün popüler müzik parçaları, oluşturulan iki çalışma grubundan birincisine 15 gün boyunca düzenli olarak dinletilmiştir. İkinci çalışma grubuna ise konunun hedef ve kazanımları bu veya herhangi bir müzikal etkinlik uygulamadan verilmiştir. İki farklı çalışma grubuyla yapılan bu uygulamaların sonunda hedef ve kazanımları ölçmeye yönelik 20 soruluk çoktan

seçmeli yazılı testler uygulanmış ve iki grubun sınav performanslarında müzikle öğrenen grubun lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır.

Tercan (2012), “Akıllı tahta kullanımının öğrencelerin fen ve teknoloji dersi başarı, tutum ve motivasyonuna etkisi” adlı yüksek lisans çalışmasında 2011-2012 eğitim öğretim yılı birinci döneminde Konya Selçuklu Akşemseddin ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrencilerle yürütülmüştür. 7.sınıf Fen ve Teknoloji dersi “Kuvvet ve Hareket” ünitesinde uygulama yapılmıştır. Araştırmada 33 öğrencinin yer aldığı kontrol grubunda ders içerikleri projeksiyon kullanılarak sunulmuş; 32 öğrencinin yer aldığı deney grubunda ise aynı ders içerikleri akıllı tahta kullanılarak konu anlatılmıştır. Ayrıca beş haftalık uygulama sürecinden sonra öğrencilerle de görüşmeler yapılmıştır. Uygulama sonrasında elde edilen veriler aritmetik ortalama, yüzde-frekans gibi betimsel istatistiklerin yanı sıra öntest-sontest ve gruplar arası karşılaştırmalar için bağımsız örneklem için t testi ve ilişkili ölçümler için t testi yöntemlerinin her ikisi kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi ile temalar oluşturulmuştur.

Araştırma sonucunda, akıllı tahta kullanılarak yapılan eğitimin, Fen ve Teknoloji dersi Kuvvet ve Hareket alt öğrenme alanında öğrencilerin başarı düzeylerini arttırdığı görülmüştür. Deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında Fen ve Teknoloji dersine yönelik motivasyona göre anlamlı bir fark bulunmamasına karşın; deney grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumlarının kontrol grubu öğrencilerine göre anlamlı ve olumlu olduğu görülmüştür. Ayrıca Fen ve Teknoloji ders öğretmenine ve öğrencilere göre akıllı tahta öğrenciyi aktif yapma, kalıcı ve etkili öğrenmeyi sağlama, zamanı etkili kullandırma gibi öğrenci açısından avantaj sağlamaktadır. Öğretmenler açısından ise öğretimi kolaylaştırma ve verimli olduğu ortaya çıkmaktadır. Akıllı tahtaların materyal hazırlama zorluğu, kalem kullanma zorluğu ve teknik sorunlar gibi problemleri bulunmaktadır.

Bedir & Akkurt (2012), “Şarkılarla Coğrafya Öğretimi” adlı çalışmasında coğrafya ders konularının öğretiminde yararlanılmak üzere hazırlanan şarkıların işlevselliğine ve etkililiğine yönelik öğretim üyelerinin ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırma 5 öğretim elemanı (Atatürk Üniversitesi) ve Tokat il merkezinde görev yapan 5 öğretmen (3 coğrafya öğretmeni ve 2 sınıf öğretmeni) olmak üzere toplam 10 katılımcı ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Toplanan Veriler betimsel analiz yöntemine göre analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen ve

öğretim üyeleri Coğrafya konularını temel alarak hazırlanan şarkıların eğitim öğretimi kolaylaştıracak, ilgi çekici, öğrenciyi güdeleyen, coğrafi bilgi kazanılmasına yardımcı uygun bir ders materyali olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin coğrafya dersine karşı olumlu tutum geliştireceklerini vurgulamışlardır. Müziğin eski çağlardan beri insanın yaşamında etkisi ve yararı birçok alanda yapılan çalışmalarla ortaya konulmaya çalışılmıştır. İnsanları dinlendiren, eğlendiren müziğin eğitsel amaçlı kullanılması, eğitim-öğretim ortamlarını öğrenciler açısından daha eğlenceli, zevkli bir hale getirebilir. Ayrıca öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırarak kalıcılığı artırabilir.

Öztaş (2014), “Tarih Öğretiminde Tarihî Film ve Tarihî Dizilerin Kullanılmasına İlişkin Tarih Bölümü Öğrencilerinin Görüşleri (Kırklareli Üniversitesi Örneği)” adlı çalışmasında tarih öğretiminde tarihî film ve tarihî dizilerin kullanılmasına ilişkin tarih bölümü öğrencilerinin görüşlerini tespit etmektedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anketler, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Kırklareli Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nde öğrenime devam eden 1., 2., 3. ve 4. Sınıf (Birinci Öğretim ve İkinci Öğretim) öğrencilerinden toplam 208 öğrenciye uygulanmıştır. Toplanan verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 20 programından yararlanılmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde güvenilirlik analizi, frekans analizi, t-testi ve varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, tarih bölümü öğrencilerinin tarih öğretiminde tarihî film ve tarihî dizilerin kullanılmasının dersi zevkli hale getireceğini, daha etkili ve kalıcı bir öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlayacağını belirttikleri görülmüştür.

Çoban (2011), “Tarih derslerinde tarihi film ve dizilerin Kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri” adlı yüksek lisans çalışmasında amaç tarih öğretiminde tarihi film, sinema ve TV dizilerinin kullanılma durumuna ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini tespit etmektedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafın-dan geliştirilen anket ve mülakat kullanılmıştır. Geliştirilen anket 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Trabzon il merkezindeki farklı liselerdeki 439 öğrenciye uygulanmıştır. Ayrıca 13 tarih öğretmeni ile mülakat yapılmış-tır. Verilerden elde edilen bilgilere göre öğretmen ve öğrenciler tarihi film ve dizilerin tarih öğrenmeye önemli katkıları olacağını düşünmektedirler. Ancak uygulamada film ve diziler tarih derslerinde yeterli şekilde kullanılmamaktadır. Makalede öğretmen ve öğrenci görüşleri dikkate alınarak çeşitli çözüm önerileri geliştirilmiş ve film ve dizilerin izlenilmesinin ancak planlı etkinliklerle desteklenirse başarıyı ve tarih derslerine olan ilgiyi artıracığı vurgulanmıştır.

Bozkır (2018), “Coğrafya Eğitiminde Değer Kazandırmada Masalın Kullanılması” adlı yüksek lisans çalışmasında içinde coğrafi motifler olan masalların coğrafya eğitiminde değer kazandırmak için kullanılmasının öğrencilerin değerlere sahip olma düzeyinde değişiklik meydana getirip getirmediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, ön test-son test deney ve kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Veriler nicel araştırma teknikleri kullanılarak toplanmış ve incelenmiştir. Araştırma, 2014-2015 eğitim- öğretim yılı ikinci döneminde Bolu ili Gerede Anadolu Öğretmen Lisesinde öğrenim gören, 10. Sınıftaki toplam iki şubede yürütülmüştür. Öğrencilerin özellikleri açısından her iki grubunda denk olduğunun istatistiksel olarak test edildiği çalışmaya, deney ve kontrol gruplarından toplam 60 öğrenci katılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması için her iki gruba da sürecin başında ve sonunda “İnsanî Değerler Ölçeği Ergen Formu” uygulanmıştır. Araştırma ön test ve son testlerin uygulanma süreleri ile birlikte toplam on hafta sürmüştür. Araştırma sonucunda; masal anlatımı yapılan deney grubu öğrencilerinin sorumluluk, dostluk/arkadaşlık, saygı, dürüstlük değerlerinde deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Barışçı olma ve hoşgörü değerlerindeki farkın ise anlamlı olmadığı belirlenmiştir. “İnsanî Değerler Ölçeği Ergen Formu” geneline ilişkin deney grubunda bulunan öğrencilerin son test algı düzeyleri ile kontrol grubunda bulunan öğrencilerin son test algı düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bununla birlikte toplumun yaşam anlayışını, kültürünü, sosyal ve psikolojik özelliklerini yansıtan ve coğrafi motifler barındıran masalların eğitsel amaçlı kullanılması eğitim- öğretim ortamını öğrenciler açısından daha keyifli bir hale getirdiği ve değer kazandırmada fayda sağladığı gözlenmiştir.

Efe (2010), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Filmlerin Kullanımı” adlı çalışmasında filmlerle öğrenme etkinliklerinin, ilköğretim altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum ” ünitesinin öğretiminde öğrencilerin başarıları üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırma deneysel desen modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi kullanılmıştır. Geliştirilen ölçme aracı 2009–2010 eğitim-öğretim yılının I.yarıyılında, Cacabey İlköğretim Okulu altıncı sınıf öğrencilerinden 66 kişiye uygulanmıştır. Araştırmanın alt problemlerinin çözümlenmesinde; deney kontrol gruplu bir yöntem kullanılmıştır. Yani ön test-son test kullanılmıştır. Bu çalışma ilköğretim altıncı sınıf “ Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” ünitesinde bir deney ve bir kontrol grubu olmak üzere iki farklı grupta gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda filmle öğretim etkinliklerine uygun yöntem ve tekniklerin uygulanması planlanmıştır. Araştırma kapsamında deney grubuna Pinema Yapım olan “Devrim Arabaları

” (2008) filmi seyrettirilmiştir. Bu sınıflardan Deney-1 (A şubesi) grubuna ön test uygulanmış daha sonra film seyrettirilmiş, ünite konuları anlatılmış ve son test uygulanmıştır. Deney -2 (B şubesi) grubuna ön test uygulanmış, ünite konuları anlatılmış (anlatım, soru – cevap, tartışma) ve son test uygulanmıştır. Bu gruba araştırma gereği film seyrettirilmemiştir. Deney grubu ve kontrol grubunun deney öncesi ve deney sonrası ön test ve deney sonrası ön test ve son test toplam “ Sosyal Bilgiler Öğreniyorum ” ünitesi testi başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney grupları öğrencilerin “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum ” ünitesi son test başarı puanları, bulundukları deney grubuna göre anlamlı bir farklılık göstermiştir

2.1. Coğrafya

Eski yunanca da arzın tasviri olarak adlandırılan coğrafya - doğal ortam insan etkileşimini inceleyen bunu kendi prensipleri ile açıklayan(ilgi-bağılılık, nedensellik ve dağılış) analiz ve sentez eden bilim olarak tanımlanmaktadır. Sadece insanın içerisinde yer alan veya sadece doğayı inceleyen bir bilim olmaktan ziyade her ikisinin karşılıklı etkileşimini konu edinen bir bilimdir. Coğrafya bilimi için günümüzde farklı şekilde tanımlamalar yapılmıştır.

Coğrafya; coğrafi yeryüzündeki doğal, beşerî ve ekonomik olayları, insanla ilgi kurarak inceleyen bir bilimdir (Doğanay, 2003).

Coğrafya; insanla doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimleri, bu etkileşimler sonucunda gelişen faaliyetlerle durumları dağılış, ilişki kurma, karşılaştırma, nedensellik ilkelerine bağlı kalarak ve çeşitli araştırma yöntemleri uygulayarak araştırıp inceleyen, elde ettiği sonuçları bir sentez halinde ortaya koyan, kendi içerisinde çok sayıda bilim dalından oluşan bir bilimler topluluğudur (Özçağlar, 2001).

Coğrafya; yeryüzünü veya onun bir parçasını tabii, beşerî ve ekonomik özellikleriyle tanıtan, bu özellikleri belirleyen olayların nedenlerini, dağılış ve sonuçlarını ortaya koyan, insanlarla olan karşılıklı ilişkileri açıklayan bilimdir (Erinç, 1997).

Coğrafya, insan, mekân ve zaman elemanlarını birbiri ile ilişkilendiren, bu elemanlar ile ilgili tanımlama ve açıklamalar yapan, aralarındaki gelişmeleri, sebep-sonuç ilişkilerini de kurarak değerlendirilmelerin yapılmasına imkân veren, çözüm önerileri sunma imkânına sahip uygulamalı bir bilim dalıdır (Turoğlu, 2002).

Coğrafyanın zaman içinde gelişen, değişen ve dönüşen dünya ile birlikte araştırma alanı da artış göstermiştir. Alman coğrafyacısı Troll'ünde ifade ettiği gibi: Coğrafya belirli bir Fizyonomi gösteren Lanscap'i (Coğrafi görünümü) incelemeye yönelmekle kendine has bir konu bulmuştur'. Dolayısı ile coğrafya bilimi geçen zaman içerisinde kendine özgü bir araştırma sahasına yönelmiş ve bu yönde ilerleme kaydetmiştir. Bu bağlamda çevremizde, dünya da olan biten olayları daha iyi anlayabilmek ve algılayabilmek için coğrafi bilgiyi iyi kullanabilmemiz gerekmektedir. Çünkü dünyada meydana gelen bütün olayların sebebini ve çözümünü coğrafyada bulabilmek mümkündür.

Dünyada artan enerji ihtiyacını karşılayabilmek adına alternatif enerji kaynaklarına yönelim ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payının arttırılmaya çalışılması bunun en güzel göstergelerinden biridir. Özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarının daha verimli kullanılabilmesi için en uygun fiziki çevre şartlarının yanı sıra insanlar için tehlike oluşturmayacak ortamlar tercih edilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca sürdürülebilir bir kalkınma hamlesi de gerçekleştirmiş olur. Dolayısı ile geçmişte doğal kaynakların hunharca kullanılmış olması, günümüzde ülkelerin ekonomik kalkınmalarını hızlandırma amacıyla doğal kaynakların kontrolsüzce tüketilmesi geri dönüşü olmayacak bir noktaya sürüklemektedir. Dolayısı ile doğada var olan ve gelecekte var olmaya devam edebilecek sorunların sebebi de çözümü de insanlığın coğrafi bilincinin gelişmesi ile mümkündür.

Coğrafya bilimi; günümüz dünyasından beslenerek yeni yaklaşımlar geliştirmesi gerekliliği açısından öğrencilerin, günümüz dünyasını anlamaya yönelik bakış açıları geliştirmelerine yardımcı olur. Öğrenciler coğrafya eğitimi ile dünyayı algılama, anlama ve değerlendirme açısından yaşadığı alandan küresel ölçeğe doğa ve insana ait sistemler, süreçler ve dokulara yönelik coğrafi bilinç kazanır (MEB, 2005).

Bu durum öğrenciye, bulundukları ortamın daha yaşanılabilir daha ergonomik kullanımına yönelik çalışma yapmak, farklı bir bakış açısı ile değerlendirmek ve gelecekte bu alanları daha verimli kullanmak için bir bilgi birikimi sağlayacaktır.

2.2. Coğrafya Eğitimi

Coğrafyanın bir bütün halinde yeryüzünün tamamını kapsayan tetkik alanı çok geniş ve tetkik konusunu teşkil eden olaylar ise çok çeşitli ve karmaşıktır. Gerçekte bu olaylar ile sadece coğrafya değil; Meteoroloji, Hidroloji, Botanik, Zooloji, Antropoloji, Etnoloji, Sosyoloji ve

Tarih gibi birçok ilimlerde meşgul olmakta ve konusu itibariyle farklı olan bu olaylardan her biri ayrı bir disiplini teşkil etmektedir. Burada coğrafya, yeryüzü olaylarını farklı bir tarzda ele alıp tetkik etmekte ve bu itibarla konu bakımından bu olayların yeryüzü ile münasebetlerini, dağılışını ve dağılışın nedenlerini araştırmaktadır (Güngördü, 2006).

Günümüz öğretim anlayışının amacı öğrencilerin karşılaştıkları problemlere karşı kendi çözümlerini üretmeleri ve kendine özgü bir yaşam tarzı oluşturabilmelerini sağlamaktır. Coğrafya öğretimi ile öğrencilere bir takım beceriler kazandırılmaya çalışılır. Bu beceriler ile birlikte öğrencilerin doğal ortamı daha etkili kullanımı ve bir sonraki nesle yaşanabilir bir dünya bırakmaları hedeflenmektedir. Bu ise öğrencinin daha akılcı ve analitik düşünmesine olanak sağlayan bir ortam oluşturulmasından geçer.

Coğrafya öğretiminin gerçekleşmesi için coğrafi okuryazarlığının tam anlamıyla gerçekleşmesine bağlıdır.

Coğrafi okuryazarlığını tanımlamak, hem coğrafyacılar arasında fikir birliğinin olmaması hem de kavramın sınırlarının belli olmaması nedeniyle oldukça zor olarak algılansa da farklı araştırmacı ve kurumların yapmış oldukları tanımlarda coğrafya okuryazarlığı genel olarak “lokasyon veya harita üzerinde yer bulma yeteneği” olarak ifade edilmektedir (Winship, 2004).

Coğrafya çalışmalarındaki temel hedefler; bilgi ile yüklenmiş bireyler yetiştirmek değil, öğrencide zekâyı, özgür ve yaratıcı düşünceyi ön plana çıkarmak onun bilgiyi üretmesine bilgiye ulaşmasına olanak tanımaktır. Bu da eğitim sisteminde öğrenciyi merkeze almak ve onu aktif kılmakla mümkündür. Bu durum derslerin içeriklerinde ve bu içeriklerin öğretiminde yeni arayışlar içerisinde girmemizi zorunlu kılmaktadır (Karabulut, 2002).

Etkili öğretim, öğrenme olayının ne şekilde ve öğrencilerin nasıl öğrendiklerini çok iyi bir şekilde tespit etmeyi gerektirir. Öğretim faaliyetlerinin amacı öğrenciye sadece bilgi aktarmak değildir. Öğrencinin öğrenme sürecine rehberlik etme faaliyetidir. Böyle bir öğrenme ancak öğrencinin etkin katılımı ile mümkündür. Öğrenci ne kadar işin içerisinde yer alır ise o kadar öğrenme faaliyeti gerçekleşmektedir. Daha önce yapılan araştırma sonuçları da bu durumu teyit etmektedir.

Coğrafya eğitiminde etkili bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi derse yönelik ilgi ve tutumlarının istendik yönde, olumlu bir tutum geliştirmesi ile mümkündür. Tabi bu tutumun geliştirmesinde en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Dolayısıyla öğretmen,

öğrencilerin öğrenme sürecini gerçekleştirirken ne kadar çok öğretim materyali ile bunu gerçekleştirirse o denli etkin bir öğrenme ortamı oluşturmuş olur.

2.3. Coğrafya Ders Programındaki Yeni Gelişmeler

Bilginin çok hızlı bir şekilde arttığı, hareket ettiği ve paylaşıldığı günümüzde bireylerin bu duruma uyum sağlaması ve aktif olarak içerisinde yer alması eğitim politikalarının öncelikli hedefi olmalıdır.

Çağımızda eğitim ile birey yaşamı, sosyal ve ekonomik gelişme arasında gittikçe artan bir bağıntı bulunmaktadır. Ulusların sosyal ve ekonomik yönden kalkınmasında eğitimin gerekli insan gücünün yetiştirilmesinde temel bir araç olduğu görüşü kuvvet kazanmaktadır (Alkan, 1998).

Geleceğin dünyasında güçlü ve söz sahibi olmak isteyen ülkeler modern eğitim sistemlerini benimsemeli veya eğitim sistemlerini modernize etmelidir. Aksi takdirde bilginin bu denli hızlı bir şekilde dolaştığı ve bilimin daha önceki yıllara nazaran kat be kat arttığı bir dünyada söz sahibi olması pek mümkün değildir.

Bugün saniyede on, on bir yeni bilgi üretilmektedir. Bu kadar bilgiyi bir kişinin öğrenmesi, belleğinde tutması şimdilik olası gözükmemektedir. Bunun yerini bilgiyi bulup çıkartma, kullanma ve yeniden üretilip yaratma etkinliklerine ağırlık verilebilir. Bunu gerçekleştirmek için öğrenme- öğretme ortamları öğrencinin yukarıda belirtilen akıl yürütme yollarını kullanmasını sağlayabilecek biçimde düzenlenmelidir (Sönmez, 2006).

Coğrafya öğretiminde akıl yürütme yollarının kullanımının gerçekleşmesi ise coğrafi sorgulamanın gerçekleşmesi ise mümkün olmaktadır.

Coğrafi sorgulama, coğrafya derslerinde öğrencilerin kazanmaları gereken en önemli becerilerden birisidir. Nitekim bu yönlü sistematik bir sorgulama alışkanlığı kazanacak öğrenciler, hayatları boyunca karşılaşılabilecekleri coğrafi problemlerin çözümünde de çok başarılı olacaklardır. Anlatılan coğrafi konu ne olursa olsun bu tarzda bir öğretim, öğrencilere karşılaştıkları olay ve nesnelere sorgulayıcı tarzda bakma alışkanlığı verecektir. Bu sayede öğrenciler, kendilerine verilen her bilgiyi kuru kuruya alan değil, bunları neden ve sonuçları ile sorgulayan ve araştıran bir yapıya kavuşurlar (Klein, 1995).

Bu durumda öğretim programlarının temel amacı öğrencinin bilgiyi alıp işlemesi, yeni bilgiler üretmesi, edindiği bilgileri gerçek yaşamda uygulanabilir hale dönüştürerek bilginin işlevselliğinin sağlanmasıdır.

Geleneksel öğretim yöntemlerinin en büyük sorunu günümüzde bilginin aktif bir şekilde hayata entegre edilememesidir. Bu durum karşısında coğrafya bilimi de diğer bilimler gibi öğretilen bilgilerin kalıcılığını sağlanabilmek adına her geçen gün yeni çalışmalar güncellemeler ve arayışlar içerisinde.

Coğrafyada etkili ve kalıcı öğrenmenin sağlanması için uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesi şarttır. Seçilen yöntem ve teknikler bol etkinlikli seçilmeli, konuların ise güncel yaşam ile bağlantılar kurularak öğretilmesi gerekir. Öğrencinin merkeze taşındığı, aktifleştirildiği sınıf ortamları hangi ders olursa olsun öğrenme ürünlerini olumlu yönde etkiler. Öğretmenlik mesleği kendi içinde sürekli yenilikleri barındırmak zorundadır. Bir öğretmen ilk aldığı eğitim ile meslek yaşamını dolduramaz. Çünkü gelişen ve küçülen dünyada öğretmenin bu gelişim ve küçülmeye ayak uydurması şarttır. Bu uyum öğretmenin, yeni yayınları takip etmesi, hizmet içi kurslara katılması, yeni mezunlar ile zümre çalışmalarında iletişime açık olması ve teknoloji kullanımına ön yargısız yaklaşmasından geçer. Ülkemizde son yıllarda coğrafya öğretimi üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, özellikle derslerin öğrenciye aktarımına yönelik yeni arayışların varlığından söz edilebilir. Yapılan çalışmalarda, yeni yaklaşımların coğrafya dersine yönelik öğrenme ürünlerine etkileri de kontrol edilmektedir. Coğrafya derslerinde, bilginin nasıl üretileceği fikrini yakalamış bir öğrenci modelinin hedeflenmesi de gereklidir Coğrafya derslerinde öğrencilere, görevlerinin bilgi edinmenin yanında bilgi üretmek olduğu fikri aşılmalıdır (Çalışkan, 2002).

Özellikle öğrenci, edindiği bilgileri coğrafi sorunların çözümünde kullanmalı ve bu sorunlara uygun çözüm önerisi oluşturma becerisini gösterebilecek düzeye gelmelidir.

Coğrafya, kökü eski çağlara dayanan ve pek çok bilimin temeli olan bir alandır. Zaman içerisinde, gelişmelere bağlı olarak nitelik değiştirerek günümüze kadar gelmiştir. Doğa insan eksenli ve küremizi içeriği gereği, günümüze nasıl bir değişim geçirerek geldiyse, geleceğe de aynı şekilde taşınacaktır (Karabağ & Şahin, 2007).

Coğrafya eğitimi ile temel hedef bireylerin her yönü ile doğal ortamı en iyi ve doğru bir şekilde analiz edip etkili bir şekilde değerlendirmesidir.

Bu amaçla Coğrafya Dersi Öğretim Programı ile öğrenci;

1. Coğrafya biliminin temel kavram, kuram ve metodolojisini kullanarak araştırmalar yapar ve sonucunu raporlaştırır.
2. İnsan – doğa ilişkisi çerçevesinde coğrafi sorgulama becerileri kazanır.
3. Evrene ait temel unsurları yaşamla ilişkilendirir.
4. Doğal ve beşerî sistemlerin işleyiş ve değişimini kavrar.
5. Yakın çevresinden başlayarak ülkesine ve dünyaya ait mekânsal değerlere sahip çıkma bilinci geliştirir.
6. Ekosistemin işleyişine yönelik sorumluluk bilinci geliştirir.
7. Doğa ve insanın uyumlu birlikteliği ve sürekliliği için mekânsal planlamanın önemini kavrar.
8. Doğal ve beşerî kaynakların kullanımında “tasarruf bilinci” geliştirir.
9. Mekânsal süreçlerin yerel ve küresel etkileşim içinde olabildiğini irdeler.
10. Kalkınma süreçlerinin doğayla uyumlu kılınmasının önemini kavrar.
11. Doğal afetler ve çevre sorunlarını değerlendirerek korunma ve önlem alma yollarına yönelik uygulamalar geliştirir.
12. Bölgesel ve küresel düzeyde etkin olan çevresel, kültürel, siyasi ve ekonomik örgütlerin uluslararası ilişkilerdeki rolünü kavrar.
13. Coğrafi birikim ve sentez ülkesi olan Türkiye’nin bölgesel ve küresel ilişkiler açısından konum özelliklerini kavrayarak sahip olduğu potansiyelin bilincine varır.
14. Coğrafi değerlerin “vatan bilincinin” kazanılmasındaki önemini özümser (MEB, 2005).

Öğrencide belirtilen davranış değişikliği 2005 müfredat programında belirtilmiş daha sonra yapılan müfredat değişiklikleri bu çerçevede güncellenmiştir.

2.4. Tutum

Bireyler, çevrelerinde meydana gelen olaylara karşı farklı tepkiler verebilirler. Bu tepkilerin farklılık göstermesinin belki de en önemli nedenlerinden birisi de insanların karşılaştıkları

olaylara yönelik sahip oldukları tutumların birbirinden farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Bireylerin tutumlarının birbirinden farklılaşmasının temel nedeni ise, kendilerinde daha önce tutuma konu olan, nesnelere ya da olaylara karşı olumlu veya olumsuz bir görüşün olmasıdır.

Tutumlar, kişilerin hayatlarının tüm alanlarında önemli bir yönlendirici güce sahiptir. Kişi, tutumları ile olumlu ya da olumsuz yargılara varmakta ve bunun sonucunda da tutumunu eylemlerine yansıtmaktadır. Bireyin dış etmenlere karşı (Kişiler, olaylar, nesneler vb.) sahip oldukları tutum olumlu ise tepkisi de olumlu, olumsuz ise tepkisi de olumsuz olmaktadır. Tutumlar gözle görülemez. Bu nedenle bireyin herhangi bir olay ya da objeye yönelik sahip olduğu tutumu, davranışa yansıdığı anda anlaşılabilir. Örneğin, sadece matematik dersine devamsızlık yapan ve sadece bu dersin ödevlerini yapmayan bir öğrencinin, bu derse ilişkin olumsuz tutumu olduğu anlaşılır (Tavşancıl, 2006).

Tutumlar her ne kadar farklı farklı tanımlarla ifade edilse de genel ve ortak nokta tutumların çevresel faktörlerden etkilenmesi, kişisel olarak değişmesi ve belirli bir süre devam ettiği yönündedir.

Tavşancıl'a (2006) göre tutumların belli başlı özellikler vardır. Bunlar;

1. Tutumlar doğuştan gelmez, sonradan kazanılır.
2. Tutumlar geçici değildir, belirli bir süre devamlılık gösterir.
3. Tutumlar, birey ve obje arasındaki ilişkide bir düzenlilik olmasını sağlar.
4. İnsan – obje ilişkisinde tutumların belirlediği bir yanlılık ortaya çıkar.
5. Bir objeye ilgili olumlu ya da olumsuz bir tutumun oluşması, o objenin başka bir obje ile karşılaştırılmasına bağlıdır.
6. Bireysel tutumlar olduğu gibi toplumsal tutumlar da vardır.
7. Tutumlar tepkiden çok bir tepki gösterme eğilimidir. Yani bir olay ya da objeye tepki göstermek değil, tepki göstermeye yönelik eğilimdir.
8. Tutumlar, sonuçta olumlu ya da olumsuz bir tepkiye neden olabilir (Tavşancıl, 2006).

2.4.1. Tutumu Oluşturan Temel Ögeler

Tutumlar temelde üç temel unsurdan oluşmaktadır. Bunlar;

1) Zihinsel (Bilişsel) Öge

2) Duygusal Öge

3) Davranışsal Öge

2.4.1.1. Bilişsel öge

Bilişsel öge genel manada insanın tutumunu belirleyen bilgi birikimini ifade eder. Yani herhangi bir nesneye, olaya veya kişiye yönelik önceki öğrenmeler o kişinin tutumunu belirlemektedir.

Tutumunu oluşturan öğelerden olan zihinsel öge, tutuma konu olan kişi, olay, olgu ya da objeye ait olan tüm bilgi, inanç, düşünce unsurları tutumun zihinsel ögesini ifade eder. Tutumun zihinsel ögesi, bireyin çevresindeki uyarıcılara ilişkin olarak yaşadığı deneyimlerinden elde ettiği bilgilere dayanır (İnceoğlu, 2004).

Deneyimlerden büyük oranda etkilenen tutumun zihinsel ögesine ilişkin bazı özellikler vardır. Bu özelliklerden ilki daha önce de belirtildiği gibi büyük ölçüde deneyimlere dayanmasıdır. Zihinsel ögenin diğer bir özelliği ise tutum ile gerçekteki sonuçlarına göre değişebilir olmasıdır. Örneğin, televizyon reklamında görüp olumlu tutum geliştirdiğimiz bir ürünü alıp kullandığımızda iyi olmadığını görürsek o ürüne yönelik bilgimiz değişir. Bu da bizim o ürüne yönelik tutumumuzu etkiler (Tavşancıl, 2006).

2.4.1.2. Duyuşsal Öge

Tutumun duyuşsal ögesi herhangi bir olay, olgu veya kişiden hoşlanıp hoşlanmama durumunu ifade eder. Tutumun elde edilmesindeki en önemli süreç kişinin arzu edip etmemesine bağlı olarak değişkenlik gösterir.

Herhangi bir uyarıcıya yönelik bireyde olumlu ya da olumsuz duyguların olması o bireyin tutuma konu olan uyarıcıyla önceden doğrudan veya dolaylı bir ilişki kurduğunu gösterir. Bireylerin uyarıcı hakkında sahip olduğu bilgi birikimi, duygusal ögeyi etkiler (İnceoğlu, 2004). Buna bağlı olarak duyuşsal ögeyi etkileyen en önemli faktör aslında zihinsel öge olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda duyuşsal öge ile zihinsel ögenin sıkı bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

2.4.1.3. Davranışsal Öge

Tutum davranışa tek başına değil ortamsal etkenlerle birlikte etki eder. Bazı durumlarda ortam (çevre) davranışı belirlemede tutumdan daha etkili olabilir. Ancak çok güçlü tutumlar ortamsal engelleri aşıp her durumda aynı davranışa yol açabilir (Kağıtçıbaşı, 2005).

Bireyin tutumuyla ilgili olan olay, olgu veya kişi karşısında bir hareket ya da davranışta bulunması durumu davranışsal öge olarak adlandırılmaktadır. Yani tutum davranış olarak olaylara, nesnelere ve kişilere karşı ortaya koyma durumudur.

Tutumun belki de en önemli ögesi olarak ta davranışsal ögeyi kabul edebiliriz. Çünkü zihinsel veya duyuşsal ögeleri anlayabilmemiz için bunların davranışa dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu da ancak davranışsal öge ile mümkündür. Bu durumda tutumun davranışsal ögesi, zihinsel ve duyuşsal ögelerden biraz daha önemi olduğunu ortaya koymaktadır.

2.4.2. Tutumların Oluşması

Tutumların üzerinde çevresel faktörlerin önemli etkisi vardır. Özellikle çocuklar büyüdükçe anne ve babalarının tutum konusundaki etkilerinden yavaş yavaş kurtulurlar. Ergenlik döneminde anne-baba dışındaki faktörlerin (arkadaş çevresi, çocuğun kendine örnek olarak aldığı modelin davranışları vb.) etkisi artmaktadır. Bu dönemde bireylerin tutumları sık sık değişiklik gösterebilir. Daha sonra birey yirmili yaşlara geldiğinde artık tutumları, değerleri daha katı bir hal alır. Kişinin tutumları artık deyim yerindeyse oturur. Bu dönemde kişi, hayatı boyunca sahip olacağı tutumları büyük oranda geliştirir (Göcen, 2011).

İlerleyen yaşla beraber çocuğun çevresi de genişlemekte ve yavaş yavaş anne-baba dışındaki etkenler de tutumların oluşmasında rol oynamaya başlamaktadır. Özellikle ergenlik döneminin başlamasıyla diğer sosyal etkenlerin rolü giderek fazlalaşmaktadır. Topçu'ya göre yapılan araştırmalar arkadaşların mevcut tutumların değişmesinde, yeni tutumlar oluşmasında oldukça etkili olduğu yönündedir (Topçu, 1998).

Tabi öğrencilerin derse yönelik olumsuz bu tutumların olumlu yönde ve istendik şekilde değiştirilmesi öğretmenlerin farklı ve öğrenciler tarafından kabul gören uyarıcıları vermesi ile gerçekleşebilmesi ile mümkün olabilir.

Bireyin kazandığı ya da oluşturduğu tutumlar, belirli şartlar altında değişebilir. Özellikle zorlama ve kişi için önemli bir teşvik devreye girdiğinde bu değişim daha kolay meydana gelir. Tutum değişiminin nedenleri ile ilgili yapılan araştırmalar;

- a) Mesajın kaynağını
- b) Mesajın kendisini
- c) Mesaj alan kişiyi inceleyenler olarak sınıflandırılabilir (Arkonaç, 2001).

Bu durumda öğretmenin ders ile ilgili öğrenciye uygun mesajı uygun kanallar ile uygun miktarda vermelidir. Bunun yapılabilmesi için ise bireysel farklılıkların çok iyi bir şekilde tespiti ile mümkündür.

2.4.3. Tutumların Ölçülmesi

Tutumların ne derecede değiştiği sadece davranış boyutu ile ele almaktan ziyade bilişsel ve duyuşsal boyutunun da ne derecede değiştiği ve ne yönde değiştiği ile ilgili çalışmalar günümüzde yer almaktadır. Bu bağlamda tutumların her yönü ile değerlendirilmesini yapabilmek adına çeşitli alanlar ile ilgili ölçek geliştirme çalışmaları yapılmıştır.

Tutumlar soyut kavramlar olduğu için ölçeklenmesi zordur. Başka bir ifadeyle tutumlar doğrudan ölçülemezler. Bu nedenle sosyal psikologlar tutumların ölçülmesinde kullanılan çeşitli teknikler geliştirmişlerdir. Mülakat, davranış gözlemi, psiko-fizyolojik ölçümler, yarım bırakılmış cümleler ve hikâyeleri tamamlama, tutum ölçekleri bunlardan bazılarıdır. Bu tekniklerden en önde geleni ve en sık kullanılanı tutum ölçekleridir (Topçu, 1998).

2.4.4. Davranış Ve Tutum İlişkisi

Tutumların gözlemlenebilir ve ölçülebilir hale gelebilmesi için davranışlara dönüşmesi gerekmektedir. Tabi bu davranışlarda gözlemlenebilir tutumlar birçok deneyim ve yaşantı sonucu oluştuğu da unutulmamalıdır.

Tutum da birçok psikolojik değişken gibi doğrudan gözlenip ölçülemeyen ancak varlığı sözel ve davranışsal belirtilerden anlaşılabilen bir değişkendir. Bu yönüyle davranışların tutumları içerdiği, bir başka deyişle tutumların davranışlara yön veren bir değişken olduğu düşüncesi, tutumların ölçülmesinin önemini artırmaktadır. Tutumları ölçmenin olası davranışlar hakkında bir fikir vereceği sayılı, davranışta istenilen yönde bir değişiklik yapılmak istenildiğinde, öncelikle tutumları değiştirme fikrine yöneltmektedir (Arkonaç, 2001).

Ancak tutumu etkileyen birçok faktör mevcuttur. Bunların içinde belki de en önemli etken çevre faktörüdür. İnsan sosyal bir canlı olduğundan çevresi ile ve diğer insanlar ile sürekli etkileşim halindedir. Bu durum bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde karşılıklı etkileşimi doğurmaktadır. Bunun sonucunda ise etrafında olan ya da çeşitli iletişim araçları vasıtası ile etkileşim halinde olduğu kişi, olay veya olgulara karşı daha önceki deneyimlerinden hareketle olumlu ya da olumsuz tutum geliştirmektedir.

Tabi bu tutumların ölçülmesinde kullanılan ölçeklerinde doğru bir şekilde oluşturulup kullanılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, tutumların davranışları etkilemesi basit bir olay değildir ve normlar, alışkanlıklar ve öğrenme süreçleri ile çevresel ve test ortamı etkenlerinin tutum davranış ilişkisinde payı vardır. Bu nedenle araştırma bulgularının analizinde bu etkenlerin davranışla olan ilişkilerine de pay ayrılmalıdır (Tavşancıl, 2006).

2.5. Eğitim-Öğretimde Tutum

Öğrencileri tek tip görme ve tek tipleştirme programların felsefesine aykırıdır. Öğrenciler her özelliği ile aynımış gibi düşünülemez ve değerlendirilemez, onlara aynımış gibi davranılamaz. Her biri kendi özellikleriyle önemlidir. Öğrencilerin sahip olmadıkları özelliklere değil, sahip oldukları özelliklere bakılarak değerlendirilmeleri esastır (Güngördü, 2010).

Eğitim- öğretim faaliyetlerinin etkin ve etkili bir şekilde sağlanabilmesi öğrencilerin bireysel farklılıklarının ön plana çıkarılması ile mümkündür. Bu amaçla öğrencilerin bireysel farklılıklarına hitap edecek öğretim materyalleri hazırlanarak öğrencilerin derse etkin katılımı ve etkili bir öğrenme sağlanması için ortam oluşturulmalıdır.

Eğitim – öğretim sürecinde öğrencilerin sahip olduğu bireysel farklılıklar oldukça önemlidir. Öğrencilerin sahip olduğu bilişsel, duyuşsal, toplumsal ve fizyolojik özellikler öğrenmelerini etkilemektedir (Kuzgun ve Deryakulu, 2004).

Eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin derse, öğretmene, okula vb. uyarıcılara yönelik geliştirdikleri tutum, onların akademik başarıları üzerinde etkili olmaktadır. Yapılan araştırmalar okula ya da derse ilişkin tutumları farklı olan öğrencilerin, başarı düzeylerinin de farklı olduğunu ortaya koymuştur. Okula ya da derse yönelik olumlu tutuma sahip

öğrenciler daha başarılı iken olumsuz tutuma sahip öğrenciler, olumlu tutuma sahip öğrencilerden daha başarısız olmaktadır (McCoach, 2002).

2.6. Coğrafya ve Tutum İlişkisi

İnsanların, herhangi bir durum, olay ya da objeye karşı sahip oldukları bir tepki eğilimi olarak nitelenen tutum, eğitim – öğretimde oldukça önemlidir. Eğitim – öğretim süreci, bireylerin her alanda şekillendiği ve geleceğe hazırlandığı dönemi ifade eder. Bu süreç, içerisinde öğretmen, öğrenci, dersler ve ölçme-değerlendirme gibi boyutları kapsamaktadır. Eğitim – öğretim süreci içerisinde yer alan öğrenciler, en önemli unsur konumundadırlar. Bu nedenle toplumun genel hedefleri ile birlikte öğrencilerin özellikleri, bireysel farklılıkları, ihtiyaçları, ilgi alanları ve tutumları gibi özellikleri dikkate alınarak eğitim-öğretim planlanmaktadır (Göcen, 2011).

Coğrafya eğitimi ile bireyler yaşadığı mekânı ve dünyayı öğrenen, kendi yaşadığı mekânın özellikleri ile diğer bölgeleri karşılaştırabilen, coğrafi bilginin gündelik yaşamda kullanımını sağlayabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda coğrafya dersine yönelik öğrencilerin tutumlarının da olumlu yönde devşirilmesi ve gerekliliğinin içselleştirilmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin özellikle derslere yönelik olumlu tutum geliştirmesi o dersin öğrenilmesini ve içselleştirilmesini daha da kolaylaştırmaktadır. Bu durumda öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirebileceği materyaller ders içerisinde sunulduğu taktirde zihinsel, duyuşsal ve davranışsal anlamda tutumlar zamanla değişebilecektir.

Öğretmenlerin öğrencileri üzerinde olumlu etkiler yaratabilmesi için, diğer bir ifadeyle hem bilgilerinin, hem de kişiliklerinin öğrencilerini olumlu yönde etkileyebilmesi için bazı özelliklere sahip olması gerekir (Küçükahmet, 2004). Bundan dolayıdır ki öğretmenin öncelikle öğrencinin olumlu yönde tutum sergilemesini sağlayacak başarı tecrübesi oluşturması gerekmektedir. Bununla birlikte öğrencinin bilişsel ve duyuşsal tutumunun yanı sıra zaman içinde davranışsal tutuma da etkisi gözlenebilir.

2.8. Öğretim Programlarında Materyallerin Yeri

Toplumsal yaşamını en üst seviyede tutmaya çabalayan insan, dünyadaki değişimleri ve gelişmeleri ön bilgilerini tekrar gözden geçirerek yaşamına uygulamaya çalışır. Teknolojinin

ilerlemesi ile geçmiş bilgilerin korunması, aktarılması, geliştirilmesi yaşamın gereği haline gelmiş; bu aktarım eğitim yolu ile sağlanmıştır. Şüphesiz insan ihtiyaçları, bilginin eğitim aracılığı ile paylaşıp çoğaltılmasına yön vermektedir. Öyle ise eğitim, insan ihtiyaçlarının giderilmesi için oluşturulmuş sistemler bütünüdür denilebilir. Daha geniş bir anlamda ifade edilecek olunursa eğitim bireyde kendi yaşantıları yolu ile davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Öztürk, 2004).

Eğitim faaliyetlerini etkin ve etkili bir biçimde gerçekleştirebilmek için çeşitli yöntem ve tekniklerden faydaniılmaktadır. Bu yöntem ve tekniklerin derslerin içeriğine göre, konunun özelliğine göre seçilmesi dersin öğrenci tarafından öğrenilmesini daha kolaylaştırmakta ve aynı zamanda kalıcılığını sağlamaktadır.

Dünya’ da ve Türkiye’de eğitim faaliyetlerinin etkin bir şekilde gerçekleşmesi için çeşitli yöntem ve teknikler denenmekte sonuçlar ülkelerin eğitim politikalarını şekillendirmektedir.

Öğretim faaliyetlerinin etkin ve etkili bir şekilde yürütülebilmesi için geçmişten günümüze çeşitli materyallerin kullanımı söz konusu olmuştur. Yaşanılan dönemin özelliğine göre ve istenilen bilginin öğretilmesine yönelik kullanılan bu materyaller bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak geçmişten günümüze değişim göstermiş, gelecekte de bu değişmeye devam edecektir.

Öğretme-öğrenme sürecinde materyaller, öğretimi desteklemek amacıyla kullanılmaktadır. Konuya ve amaca uygun olarak seçilmiş materyaller, öğretilen konuyu canlı hâle getirmekte, öğretim sürecini zenginleştirip, öğrenmeyi artırmaktadır. Materyaller aynı zamanda öğrencilerin ilgi alanlarını genişletmekte, motivasyonlarını da yükseltmektedir (Demiralp, 2007).

Uygun ve kullanışlı materyal seçimi her zaman yeterli olmamaktadır. Bu amaçla materyal seçimi kadar materyalin neden seçildiği de önem taşımaktadır.

Öğretim araç-gereçlerinin seçimini etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar: Öğretimin hedefleri, öğretim yöntemi, öğrenci özellikleri (görsel-işitsel tercihleri, öğrenme düzeyleri, vs.) öğretim ortamı (büyüklüğü, araç gereç kullanımına elverişliliği), araçların özellikleri, gereçlerin tasarım özellikleri, öğretmenlerin tutumları, becerileri ve maliyet, zaman, elde edebilme gibi sınırlamalar (Yalın, 2014).

Öğretim faaliyetlerinin verimli bir şekilde gerçekleşmesi için bu faaliyetlerin içinde yer alan diğer öğelerin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

2.8.1. Coğrafya Öğretiminde Materyal Kullanımı

Coğrafya eğitimi insanlara yaşadığı çevreyi, içinde bulunduğu yerin özelliklerini daha sonra dünyayı öğretmelidir. Bunun için coğrafyayı hayatın içerisinde örneklemek gerekir. Ya da zaten hayatın içerisinde olan unsurları ön plana çıkarmak gerekir. Coğrafya eğitimi için can alıcı unsurlardan bir tanesi de sadelik, açıklık ve karmaşadan uzaklıktır. Etkin ve kalıcı öğretim için karışıklıktan uzak durulmalıdır (Akinoğlu, 2005). Öğretimin etkin bir şekilde yapılabilmesi içinde doğru materyalin kullanılması gerekmektedir.

Coğrafya öğretiminde kullanılan araç-gereç ve materyaller genel olarak; ders kitapları, haritalar, küreler, modeller, tablo ve grafikler, fotoğraflar, dergiler, CD ve kasetler, televizyon programları, slaytlar, müzik gibi görsel işitsel materyaller, sanat eserleri, doğal kaynaklar, çeşitli maketler, çalışma kâğıtları vb. olarak sıralanabilir. Ancak coğrafya biliminin ve coğrafyacıların bilgiyi kazandırmadaki, kanıt ve materyal sunmadaki araçları yukarıda sıralananlarla sınırlı değildir. Coğrafya öğretiminde doğal, tarihî, sanatsal, kültürel ve bilimsel pek çok kaynaktan yararlanmak mümkündür (Demiralp, 2007).

Coğrafya öğretiminde kullanılan araç ve gereçlerin çeşitliliği her geçen gün daha da artmaktadır. Kimi materyaller işlevselliğini yitirirken (tepegöz, kaset gibi) kimi yeni materyaller geliştirilmiş (modeller, bilgisayar programları gibi) ve geliştirilmeye de devam etmektedir. Hiç şüphesiz ki özellikle teknolojinin payı bunda etkin bir rol oynamaktadır.

Coğrafya öğretiminde kullanılacak materyallerin seçiminde ve geliştirilmesinde; materyallerin konu ve öğrencilerin ilgi alanlarına uygun olması, merak ve motivasyonu artırması, eğitim ve öğretim ortamına gerçeklik katıp öğretimi kolaylaştırması, tarafsız bakış açısı sunması, öğrencilerde mekân algısı oluşturmaya, coğrafi bilinç kazandırması gibi unsurlar rehber olarak alınmalıdır (Demiralp, 2007).

Diğer derslerde olduğu gibi coğrafya da öğrenciye kazandırılması gereken becerileri en iyi ve kalıcı bir şekilde aktarabilmek için çeşitli materyaller geliştirmekte ve kullanmaktadır. Özellikle yapılandırmacı yaklaşım da sonuçtan ziyade sürecin ne derecede önemli olduğunu da düşünecek olursak, materyal geliştirmenin ve bunu aktif bir şekilde kullanımının önemini daha net bir şekilde ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrenciyi üretken hale getirerek farklı problemlere değişik açıdan bakmalarını ve eleştirel düşünme becerisi kazanmalarını sağlaması, coğrafi bakış açısı ile olayları değerlendirmeleri açısından önem taşımaktadır.

Açık bir şekilde ezber yoluyla yapılan öğrenim, tam öğrenmeyi sağlamaktan epey uzak olup, Türk Milli Eğitiminin Coğrafya, Öğretimi Amaç ve İlkelerine de ters düşmektedir. Bu nedenle coğrafya öğretiminde kavram ve terimler öğretilirken, öğrenciyi ezbere yöneltecek yöntemlerden mümkün olduğunca kaçınıp, onu anlamaya yöneltecek bir yöntemler dizisi oluşturulması zorunludur (Turan, 2002).

Bunun yanı sıra materyal geliştirme aşaması, farklı bilgilere ve çeşitli sorunların çözümüne ilişkin çıkarımda bulunabilmek, farklı bakış açısı geliştirebilmek bakımından da önem taşımaktadır. Coğrafya dersinde materyal tasarlanması ve kullanılmasıyla bireyler kendi farklı bir bakış açısı oluşturması sürecini etkin bir şekilde gerçekleştirecektir.

Bu bağlamda coğrafya öğretiminde asıl amaç salt bilginin öğretilmesi değil, materyal kullanılarak bilginin kalıcılığını sağlamaktır.

2.9. Bir Materyal Olarak Coğrafya Öğretiminde Film Sahnelerinin Kullanımı

Tutumlar bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak sınıflandırılabilir. Tutumların değişmesi özellikle olumlu yönde değişmesi için en etkili ve kolay yöntem daha önce yaşanan olumlu bir yaşantı ile bağdaştırılmasıdır denebilir. Bu özelliği günümüz reklam ve pazarlama sektörlerinin hemen hemen tamamı etkin bir şekilde kullanmaktadır. Bunun etki derecesi fark edilir bir şekilde kanıtlandıktan sonra bu alan ile ilgili daha detaylı çalışmalar yapılarak bireylerin tutumlarında olumlu yönde değişiklik yapılarak pazarlama olanaklarını daha da artırmışlardır.

Böylesi bir durumun öğretim etkinlikleri için de kullanılabileceği ve etki derecesinin daha farklı alanlarda denendiğinden etkin bir yöntem olabileceği öngörülmüştür. Bu bağlamda yapılan çalışma ile öğrencilerin daha önceki yaşantıları eğitim aracı olarak kullanılmıştır. Hazırlanan öğretim aracı ile öğrencilerin daha önceki yaşantıları ile dersin içeri ile ilgili kazanım ve beceriler öğrenciler tarafından daha belirgin bir şekilde kavranmasına olanak sağlanmaktadır.

Popüler kültürün günümüzdeki pazarı ve bireyler üzerindeki etkisi hiç şüphesiz yadsınamaz derecede büyük bir etkiye sahiptir. Bu alan da milyonlarca hatta milyarlarca kişiye ulaşabilme imkânı bulan film sektörü de bu kültürün bir parçası olarak günümüzdeki varlığını sürdürmektedir. Önceleri sinema salonlarında sonrasında televizyonlarda, bilgisayarlarda ve cep telefonlarında her zaman kendine bir yer edinmiştir. Her ne kadar izlendiği yerler zaman içerisinde değişse de hayatımızın mutlaka bir yerinde film sektörü yer almaktadır ve öyle

görülüyor ki bundan sonrada yer almaya devam edecektir. Hayatımızın bu kadar içerisinde yer alan filmlerin bir öğretim materyali olarak kullanılması ve öğrencilerin derse yönelik olumlu yönde tutum geliştirmesinin bir ögesi olarak ta kullanılabilir. Bu amaçla filmlerin etki derecesi ve hayatımızdaki yeri göz önünde bulundurularak bir materyal hazırlanmıştır.

Gerekli literatür taraması yapılarak 180'nin üzerinde film incelenmiştir. İncelenen filmler içinde en iyi görüntüye sahip olanlar listelenerek tekrar eleme yapılmıştır.

Öncelikle 2000 yılı ve sonrası filmlerden başta izlenme oranı yüksek olanların içinde geçen topografik şekillere ait sahneler belirlenmiştir. Bu filmlerde geçen coğrafi mekânlara ait sahneler bilgisayar programları ile kesilip hangi topografik şekle ait olduğu belirtilmiştir. Kesilen bu görüntülerin uzunluğu topografik şeklin gösterim süresine göre değişmektedir. Daha sonra filmde ki sesler kesilerek yerine filmin jenerik müziği eklenmiştir.

Hangi filme ait görüntünün olduğunun kolayca anlaşılması adına görüntüden önce filmin adı, poster, yönetmeni, çekildiği yıl, çekildiği yere ait bilgileri içeren kapak hazırlanmıştır. Bu kapakta ayrıca filmin kesilen sahnesinde yer alan topografik şeklin adı ve tanımı kaynakça gösterilerek belirtilmiştir. 15 saniyelik bir kapak gösteriminin ardından filmdeki topografik şekle ait olan görüntü yer almaktadır.

Mümkün olduğunca farklı filmlerden alınan topografik şeklin en iyi gösterildiği sahneler, bu şekilde kesilerek hazırlanmıştır. Sonra bu sahneler birleştirilerek 16 dakika 15 saniyelik bir video hazırlanmıştır.

Hazırlanan öğretim materyali ve tutum ölçeği uygulama sonrasında öğrencilerden beklenen olumlu yönde tutum değişikliği gözlemlenmiş, bu durum uygulama sonuçları analiz edildikten sonra da görülmüştür.

Öğrencilerin hazırlanan materyal ile daha önceden edindikleri olumlu tutumları coğrafya dersi içinde geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra daha önce maruz kalmadıkları bir materyal olduğundan dolayı da daha bir ilgi çekici hale geldiği yapılan araştırma sırasında saptanmıştır.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Türü –Modeli

Filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada nicel araştırma yöntemi olan tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, onu uygun bir biçimde “gözlemleyip” belgeleyebilmektir (Karasar, 2008).

Tarama modelinde evren içinde seçilen örneklem ile yapılan çalışma sonucunun evren üzerindeki çıkarımlarda bulunulmasına olanak sağlamaktadır. Bu durum araştırmaların zamansal ve mekânsal işlevinin etkin bir şekilde kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

3.2 Evren Ve Örneklem

Araştırma kapsam itibarıyla Ankara’da orta öğretim kurumlarında eğitim gören Coğrafya 10 derslerini alan bütün öğrencileri kapsamakla birlikte; zaman, maliyet ve ulaşılabilirlik imkânlarının elverişsizliği nedeniyle, gerçekliği ortaya koyabilecek bir evren ve bu evreni temsil etme gücüne sahip bir örneklemle sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Ankara ilinde eğitim gören 10. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, Ankara’nın ilçelerinde (Çankaya, Etimesgut, Ayaş ve Gölbaşı) 10. sınıfta eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Çalışma evreni: Genel evrende belirtilen öğrencilerden ulaşılabilenlerin tümünü kapsamaktadır. Örneklem belirlenirken daha güvenilir bir sonuç verebilmesi için farklı özelliklere sahip öğrenciler seçilmeye gayret edilecektir. Bu bağlamda farklı başarı derecesine sahip olan öğrenciler aynı örneklem içerisinde değerlendirilerek daha genellenebilir sonuçlara ulaşılmaya çalışılacaktır.

3.3. Veri Toplama Aracının Belirlenmesi ve Geliştirilmesi

Araştırma için gereken verilerin toplanmasına ilişkin ilgili literatür taramasıyla konu ile ilgili yapılmış araştırmalar ve bu araştırmalarda uygulanan ölçekler incelenmiştir. Daha sonra araştırmanın amacı doğrultusunda ölçek belirlenmiştir. Belirlenen ölçek ortaöğretim 10. sınıf öğrencilerine uygulanarak veriler elde edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin özellikleri hakkında bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Kişisel Bilgi Formunda cinsiyet, okul türü, anne ve babanın eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, tespit etmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Kişisel Bilgi Formu toplam 6 sorudan oluşmuş geçerliği uzman görüşü doğrultusunda sağlanmıştır.

Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği: Araştırmanın amacını gerçekleştirebilmek için gereksinim duyulan verilerin toplanmasına yönelik Demir (2014) tarafından geliştirilen “Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Bu çalışmada ölçek derecelemesi şu şekilde yapılmıştır: “Tamamen Katılmıyorum: 1”, “Katılmıyorum: 2”, “Kararsızım: 3”, “Katılıyorum: 4” ve “Tamamen Katılıyorum: 5”tir. Ölçekte belirlenen olumsuz cümlelerin cevapları “Tamamen Katılıyorum: 1” den “Tamamen Katılmıyorum: 5”e, “Katılıyorum: 2” den “Katılmıyorum: 4”e doğru ters yönde yeniden (recode) kodlanmıştır.

Araştırmanın verileri SPSS 20-21 paket programları ile bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Madde-test puanı korelasyonları, test-tekrar test korelasyonu, iç tutarlık katsayısı Cronbach Alfa hesaplanmıştır. Maddelerin alt ve üst % 27’lik grupları ayırt edip etmediğini sınamak için t-testi yapılmıştır

CD-TÖ’nün 15 maddeden oluşan iki faktörlü yapısının geçerliği için yapılan DFA sonucuna göre X²’nin serbestlik derecesine oranının üçün biraz üstünde (3,10)’dur. Tüm uyum değerlerinin de kabul sınırları içinde olduğundan CD-TÖ’nün iki faktörlü yapısı kullanılabilir, geçerli bir modeldir CD-TÖ’nün alt ölçeklerinin ve ölçeğin bütününe ilişkin

Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı (0.907), alt ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Demir & Koç, 2013).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında yer alan problem ve alt problemlerin çözümünde kullanılacak verilerin toplanmasına, öncelikle literatür taraması ile başlanmıştır. Bu kapsamda başta Gazi Üniversitesi Kütüphanesi olmak üzere Yükseköğretim Kurulu bünyesinde bulunan Ulusal Tez Arşivi gibi kaynaklar taranacak tez konusuyla ilgili çalışmalar incelenerek konu farklı yönleriyle ele alınmıştır. Ayrıca daha önce yapılan çalışmaların olumlu ve olumsuz yönleri ortaya konarak araştırmanın sağlam bir alt yapıya kavuşması sağlanmıştır.

Tez ile ilgili literatür taraması bittikten sonra araştırmada kullanılmak üzere Kişisel bilgi formu ve Coğrafya dersi tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçekler 2018-2019 eğitim-öğretim döneminin II. yarısında uygulanmıştır. Ölçeğin uygulanması okul idarelerinin izni dâhilinde sınıfların coğrafya ders öğretmenleri tarafından gönüllü olarak ders saatleri içerisinde yapılmıştır.

Uygulama okulların ikinci dönem ders başlama tarihini takiben mart ayının ikinci haftasında ölçek öğrencilere tatbik edilmiştir. Burada filmlerde geçen coğrafi mekânların ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları üzerine etkisi ölçülmüş ve bu konudaki ilk verilere ulaşılmıştır. Yapılacak bu çalışmalarla tez çalışmasının veri toplama aşamaları sona erecek ve daha sonraki süreçte elde edilen verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması kısmına geçilmiştir.

3.4 Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisini belirlemek için likert tipi ölçek uygulanmıştır. Çalışma sonrasında öğrencilerin, cinsiyet, Sosyo-ekonomik durumu, coğrafya dersi başarısı, anne baba eğitim durumu ve okul türü gibi özelliklerinin filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisini ortaya konmaya çalışılmıştır. Ölçeği oluşturan soruların tamamı 5'li likert tipi ölçekten oluşmaktadır. Elde edilecek bilgilerin istatistiksel analizleri, SPSS (Statistical Packages for the Social Sciences) programı ile yapılmış, hazırlanan ölçeği oluşturan soruların frekans dağılım grafikleri ve yüzde dağılımları oluşturulacak ve standart sapmaları hesaplanmıştır.

Son adım olarak da elde edilen veriler, ANOVA ve T testi ile anlamlı hale getirilmiştir. Daha sonra ise elde edilen verilerden anlamlı sonuçlar çıkartılmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Coğrafya dersi tutum ölçeği, 9 maddesi olumsuz 6 maddesi olumlu olmak üzere toplam 15 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık kat sayısı olan cronbach alpha değeri, öntest ve son test için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Ön test için güvenirlik katsayısı 93 bulunurken son test için 94 olarak belirlemiştir. Bu sonuçlara göre ölçeğin, araştırma kapsamında güvenilir olduğu söylenebilir.

Araştırmada ilk olarak, Filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisini öntest-son test puanları karşılaştırılmıştır. Yapılan paired-samples testi sonuçları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Öntest-Sontest Puanlarının Paired-Samples Testi Sonuçları

Test	N	$\bar{X}$	ss	t	p
Sontest	234	50.8	14.6	3.197	.002*
Öntest	234	47.7			

Tablo 1’de verilen sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının sontest-öntest puanlarında ($t_{(233)} = 3.197$; $p < 0.05$) filmlerde geçen coğrafi mekânların kullanımı ile coğrafya öğretiminin öğrenci tutumlarına etkisi istatistiksel olarak anlamlı farklılık sağladığı belirlenmiştir.

Araştırmada, *filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?* Sorusuna cevap aranmıştır ve elde edilen bağımsız t-testi sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 2

Cinsiyete Göre Yapılan T-Testi Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	sd	t	p
Ön test	Kız	103	46.5	232	-1.206	.229
	Erkek	131	48.7			
Son test	Kız	103	49.4	232	-1.291	.198
	Erkek	131	51.9			

*p<0.05

Tablo 2’de verilen sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının öntest puanlarında ($t_{(232)} = -1.206$; $p > 0.05$) cinsiyete göre istatistiki anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının sontest puanlarında ($t_{(232)} = -1.291$; $p > 0.05$) cinsiyete göre istatistiki anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ancak ortalamalara bakıldığında erkek öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları kız öğrencilere göre daha yüksektir.

Araştırmada, *filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, okula göre farklılaşmakta mıdır?* sorusuna cevap aranmıştır ve elde edilen bağımsız t-testi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Okula Göre Yapılan T-Testi Analiz Sonuçları

	Okul	N	$\bar{X}$	sd	t	p
Ön test	Özel	90	42.7	232	-4.704	.00*
	Devlet	144	50.9			
Son test	Özel	90	44.4	232	-5.542	.00*
	Devlet	144	54.8			

*p<0.05

Tablo 3’de verilen sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının öntest puanlarında ($t_{(232)} = -4.704$; $p < 0.05$) devlet okulunda öğrenim gören öğrencilerin lehine istatistiki anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin coğrafya

dersine yönelik tutumlarının sontest puanlarında ($t_{(232)} = -5.542$; $p < 0.05$) devlet okulunda öğrenim gören öğrencilerin lehine istatistiki anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada, ” *filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?* ” sorusuna cevap aranmıştır ve elde edilen bağımsız t-testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4

Okul Türüne Göre Yapılan T-Testi Analiz Sonuçları

	Okul türü	N	$\bar{X}$	sd	t	p
Ön test	Anadolu L.	180	46.7	232	-2.194	.029*
	Spor L.	54	51.2			
Son test	Anadolu L.	180	49.1	232	-3.322	.001*
	Spor L.	54	56.5			

* $p < 0.05$

Tablo 4’de verilen sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının öntest puanlarında ($t_{(232)} = -2.194$; $p < 0.05$) spor lisesinde öğrenim gören öğrencilerin lehine istatistiki anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının sontest puanlarında ($t_{(232)} = -3.322$; $p < 0.05$) spor lisesinde öğrenim gören öğrencilerin lehine istatistiki anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada, ” *filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, başarıya göre farklılaşmakta mıdır?* ” sorusuna cevap aranmıştır ve elde edilen t tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 5

Belge Türüne Göre Frekans, Ortalama Puan Ve Standart Sapma Değerleri

Test	Belge türü	N	$\bar{X}$	ss
Ön test	Taktir (1)	62	42.9	13.9
	Teşekkür (2)	95	51.7	12.1
	Belge almayan (3)	77	46.7	13.6
Son test	Taktir (1)	62	46.2	13.6
	Teşekkür (2)	95	53.9	14.2
	Belge almayan (3)	77	50.6	15.6
	Toplam	234	50.8	14.8

Tablo 6

Belge Türüne Göre Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Tukey
Öntest	Gruplar arası	2976.6	2	1488.3	8.595	.000*	2>1 2>3
	Grup içi	40000.9	231	173.1			
	Toplam	42977.5	233				
Sontest	Gruplar arası	2239.3	2	1119.6	5.294.	.006*	2>1
	Grup içi	48856.4	231	211.5			
	Toplam	51095.8	233				

*p<0.05

Tablo 6’deki sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının öntest puanlarında [$F_{(2,231)}=8.595$; $p<0.05$] belge alma durumuna göre istatistiki anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Farkın hangi belge türünde olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonucuna göre, teşekkür belgesi alan öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları taktir ve belge almayan öğrencilere göre daha yüksektir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının sontest puanlarında [$F_{(2,231)}=5.294$; $p<0.05$] belge alma durumuna göre istatistiki anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Farkın hangi belge türünde olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonucuna göre, teşekkür belgesi alan öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları taktir alan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada, *filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, sosyo ekonomik duruma göre farklılaşmakta mıdır?* sorusuna cevap aranmıştır ve elde edilen t tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 7 ve Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 7

Aile Gelir Düzeyine Göre Frekans, Ortalama Puan Ve Standart Sapma Değerleri

Test	Aile gelir düzeyi	N	$\bar{X}$	ss
Ön test	2000 TL’den az(1)	30	51.0	12.0
	2000-6000TL arası(1)	148	49.4	13.3
	6000TLden fazla (3)	56	41.6	13.3
Son test	2000 TL’den az(1)	30	53.6	13.9
	2000-6000TL arası(1)	148	52.0	15.3

6000TLden fazla (3)	56	45.9	12.7
Toplam	234	50.8	14.8

Tablo 8

Aile Gelir Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Tukey
Öntest	Gruplar arası	2808.8	2	1404.4	8.076	.000*	1>3
	Grup içi	40168.7	231	173.8			2>3
	Toplam	42977.5	233				
Sontest	Gruplar arası	1786.0	2	893.0	4.183	.016*	
	Grup içi	49309.8	231	213.4			2>3
	Toplam	51095.8	233				

*p<0.05

Tablo 8’deki sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının öntest puanlarında [$F(2,231)=8.076$; $p<0.05$] aile gelir durumuna göre istatistiki anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Farkın hangi gelir düzeyinde olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonucuna göre, aile gelir düzeyi 2000TL den az ve 2000-6000 TL arasında olan ailelerdeki öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları 6000TL den fazla aile gelir düzeyine sahip öğrencilere göre daha yüksektir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının sontest puanlarında [$F(2,231)=4.183$; $p<0.05$] aile gelir durumuna göre istatistiki anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Farkın hangi gelir düzeyinde olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonucuna göre, aile gelir düzeyi 2000-6000 TL arasında olan ailelerdeki öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları 6000TL den fazla aile gelir düzeyine sahip öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada, *filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?* sorusuna cevap aranmıştır ve elde edilen t tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 9 ve Tablo 10’de verilmiştir.

Tablo 9

Anne Eğitim Düzeyine Göre Frekans, Ortalama Puan Ve Standart Sapma Değerleri

Test	Anne eğitim düzeyi	N	$\bar{X}$	ss
Ön test	İlkokul	61	47.6	13.1
	Ortaokul	42	48.5	15.5
	Lise	69	50.3	12.2
	Üniversite	62	44.4	13.7
Son test	İlkokul	61	52.0	15.6
	Ortaokul	42	54.2	15.2
	Lise	69	50.1	14.9
	Üniversite	62	48.0	13.0
Toplam		234	50.8	14.8

Tablo 10

Anne Eğitim Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Öntest	Gruplar arası	1181.5	2	393.8	2.167	.093
	Grup içi	41796.0	231	181.7		
	Toplam	42977.5	233			
Sontest	Gruplar arası	1113.2	3	371.0	1.708	.166*
	Grup içi	49982.5	230	217.3		
	Toplam	51095.8	233			

*p<0.05

Tablo 10'daki sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının öntest puanlarında [$F_{(3,230)}=2.167$; $p>0.05$] anne eğitim düzeyine göre istatistiki anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının sontest puanlarında [$F_{(3,230)}=1.708$; $p>0.05$] anne eğitim düzeyine göre istatistiki anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada, 'filmlerde yer alan mekânların öğrencilerin lise coğrafya dersine yönelik görüşlerine etkisi, babanın eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?' sorusuna cevap aranmıştır ve elde edilen t tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 11 ve Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 11

Baba Eğitim Düzeyine Göre Frekans, Ortalama Puan Ve Standart Sapma Değerleri

Test	Baba eğitim düzeyi	N	$\bar{X}$	ss
Ön test	İlkokul	23	47.8	13.5
	Ortaokul	55	48.1	13.0
	Lise	70	49.1	13.9
	Üniversite	86	46.3	13.7
Son test	İlkokul	23	50.6	17.0
	Ortaokul	55	53.2	12.5
	Lise	70	51.0	15.4
	Üniversite	86	49.1	14.6
Toplam		234	50.8	14.8

Tablo 12

Baba Eğitim Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Öntest	Gruplar arası	311.9	2	103.9	.561	.642
	Grup içi	42665.5	231	185.5		
	Toplam	42977.5	233			
Sontest	Gruplar arası	549.9	3	183.3	.834	.476
	Grup içi	50545.8	230	219.7		
	Toplam	51095.8	233			

*p<0.05

Tablo 11'deki sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının öntest puanlarında [$F_{(3,230)}=.561$; $p>0.05$] baba eğitim düzeyine göre istatistiki anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının sontest puanlarında [$F_{(3,230)}=.834$; $p>0.05$] baba eğitim düzeyine göre istatistiki anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerde meydana gelen değişimin ne derecede gerçekleştiğini belirlemek için uygulanan tutum ölçeği ile filmlerde geçen coğrafi mekânların ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları üzerine ne derecede etkili olduğu yapılan çalışmayla tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada daha önce yapılan araştırma sonuçları incelenmiş ve öğrencilerin coğrafya dersine karşı olumsuz bir tutum sergilediği ve ezberci öğretimin coğrafya öğretiminde, öğrenmeyi daha da güçleştirdiği; bunun aksine görsellerle desteklenen ve bu şekilde eğlenceli hale getirilen coğrafya derslerinin, öğrenmede akılda kalıcılığı arttırdığı görülmüştür. Hazırlanan materyal ile kalıcı öğrenmenin sağlandığı ölçek sonucunda tespit edilmiştir.

Öğrencilerin hazırlanan materyal ile her ortamda coğrafi bilgiye ulaşabilecekleri düşüncesinin aktarımı ve uygulaması yapılmıştır.

Değişen ve gelişen dünya ile birlikte öğretim materyallerinin çeşitlenmesi zaten hayatımızın içerisinde var olan unsurların da eğitim materyali olarak kullanılabileceği vurgusu yapılmıştır.

Normal şartlarda sadece izledikleri filmlerin konusu ve filmde yer alan oyunculara değil de aynı zamanda filmin çekildiği bölgenin coğrafi yönleri ile değerlendirmesi gerektiği algısı oluşturulmuştur.

Öğrencilerin keyifli zaman geçirmek için yaptıkları film izleme aktivitesi ile coğrafya dersi özdeşleştirilerek derse karşı olumlu tutum sergilemeleri sağlanmıştır.

Öğrencilerin tutumlarındaki değişikliğin aynı zamanda demografik bilgiler ile ilgili olduğu yapılan ölçek değerlendirme sonuçlarında da tespit edilmiştir.

Öğrencinin cinsiyeti, öğrenim gördüğü okul türü, anne- baba eğitim düzeyi ve gelir düzeyine bağlı değişiklikler öğrencinin tutumlarındaki değişiklikte belirleyici etkisinin bulunduğu saptanmıştır.

Örneğin, öğrencilerin gelir düzeyine göre daha önce izledikleri filme ait bir sahnede filmde ziyade gösterilen yeryüzü şekline odaklandığı daha önce filmi izlemeyen öğrencilerin bir kısmının ise filme odaklandığı gözlemlenmiştir.

Hazırlanan materyalin daha önce öğrenciler tarafından deneyimlenmemiş olması öğrenciler üzerindeki etkisini arttırdığı gözlemlenmiştir. Uygulama sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmeler bu gözlemlerin doğruluğunu teyit etmiştir.

Uygulama yapılan okullarda görev yapan coğrafya öğretmenlerinden hazırlanan materyalin öğrencilerde meydana getirdiği etki derecesi ile ilgili görüşleri alınmıştır. Ortak söylem; öğrencilerin tamamında olmasa da kimi okullarda çoğunluğunda, kimisinde ise bir kısmında olumlu geri dönüşler alındığı tespit edilmiştir.

Özellikle öğretimin etkin ve etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlayıcı materyallerin tasarlanması gerekmektedir. Bu tasarımlar yapılırken de sadece materyali tasarlayanlar değil, materyali kullanan ve özellikle bu materyal sayesinde asıl öğrenmeyi gerçekleştirecek olan öğrencilerin de işin içerisine dahil edilmesi gerekmektedir.

Coğrafya öğretiminde gerek filmler olsun gerek belgesellerden kesitler olsun farklı coğrafi mekânlara ait görüntüler kullanılarak her bir ögenin öğrenmeye katkısı sağlanabilir. Bunun yanı sıra her bir öğrenme alanına veya kazanıma yönelik videolar hazırlanarak öğrenme görsel öğelerle desteklenebilir.

Yapılan bu çalışma ile öğrencilerin de fikirlerine yer verilmiş ve daha fazla film sahnesi ile daha fazla coğrafi şeklin ve olayın öğretiminin gerçekleştirilebileceği sonucuna varılmıştır.

KAYNAKLAR

- Akbulut G. (2004). Coğrafya ve aktif öğretim yöntemleri. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 65-77.
- Akınoğlu O. (2005). Coğrafya eğitiminin etkililiği ve sorunları. *Marmara Coğrafya Dergisi Sayı,(12)*, 77-96.
- Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı.
- Arkonaç, S. A. (2001). *Sosyal psikoloji. değiştirilmiş ve genişletilmiş 2. baskı*, İstanbul: Alfa.
- Aydın, F. & Güngördü, E. (2015). *Coğrafya eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Bedir, G. & Akkurt, A. (2012). Şarkılarla coğrafya öğretimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 17 (28), 303-316.
- Bozkır, D. (2018). *Coğrafya eğitiminde değer kazandırmada masalın kullanılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çalışkan, V. (2002. Temmuz). *İlköğretim ve ortaöğretimdeki coğrafya konuları ve kitaplarındaki sorunlar ve öneriler*. Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayı'nda sunulmuş bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çoban, Z. (2011). *Tarih derslerinde tarihi film ve dizilerin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Demir, S. B. & Koç, H. (2013). Coğrafya dersi tutum ölçeği: geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 8 (8), 1765-1777.
- Demiralp, N. (2007). Coğrafya eğitiminde materyaller ve 2005 coğrafya dersi öğretim programı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 373-384.

- Doğanay, H.(2003). *Coğrafya'ya giriş genel ve fiziki coğrafya*. Erzurum: Aktif.
- Efe, Ü. (2010). Sosyal bilgiler öğretiminde filmlerin kullanımı. *International Journal of Social Science Research*, 3(2), 53-68.
- Ekinci, D. (2015) *Coğrafya öğretiminde görsel teknolojiler*. (Ed.) Özey R. Ve İncekara, S. Coğrafya eğitiminde kavram ve değişimler. (S 243-259) Ankara: Pegem.
- Erinç, S. (1997). *İlköğretim milli coğrafya 6*, İstanbul: Altın Kitaplar.
- Göcen, C. (2011). *12. Sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gülbetekin, M. (2017). *Mekânın hafızası yer adları*. Ankara: Hitabevi.
- Güngördü, E. (2010). *Eğitim fakülteleri için coğrafyada istatistik metotları*. Ankara: Gazi.
- Güngördü, E. (2006). *Eğitim fakülteleri için coğrafyada öğretim yöntemleri ve çağdaş öğretim yaklaşımları ilkeler-uygulamalar*. (2. Baskı). Ankara: Asil.
- İnceoğlu M. (2004). *Tutum algı iletişim*, Ankara: Nobel.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul. Evrim.
- Karabağ, S. (1998). Coğrafya öğretiminde anahtar sorular ve kavramlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 25-41.
- Karabağ, S. & Şahin, S. (2007). Coğrafya eğitimi ve bilgi iletişim teknolojileri. (Ed.) Karabağ, S. ve Şahin, S. *Kuram ve uygulamada coğrafya eğitimi* içinde (s, 289-321). Ankara: Gazi.
- Karabulut, E. (2002 Temmuz). *İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında coğrafya öğretim programları*, Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultay'ında sunulmuş bildiri. Ankara: Gazi.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Kaya E. & Çengelci T. (2011). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitiminde filmlerden yararlanılmasına ilişkin görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 116-135.
- Klein, P.A. (1995), Using inquiry to enhance the learning and appreciation of geography, *Journal of Geography* 94 (2), 358–67.

- Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. (2004). *Eğitimde bireysel farklılıklar*. Ankara: Nobel.
- Küçükahmet, L. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş. (5.Baskı)*. Ankara: Nobel.
- McCoach, D.B. (2002). A Validation study of the school attitude assessment survey. *Measurement and Evolution in Counseling and Development*, 35(2), 66-78.
- MEB, (2005). *Coğrafya dersi öğretim programı*. Ankara: M.E B.
- Özçağlar, A. (2001). *Coğrafyaya giriş*. Ankara: Hilmi Usta.
- Özey, R., İncekara, S., Arı, Y., Şenyurt, S., Karabağ, S., Ünlü, M., ... & Kaya, İ. (2010). *Coğrafya eğitiminde kavram ve değişimler*. Ankara: Pegem.
- Öztaş, S. (2015). Tarih öğretiminde tarihî film ve tarihî dizilerin kullanılmasına ilişkin tarih bölümü öğrencilerinin görüşleri (Kırklareli Üniversitesi örneği). *Turkish History Education Journal*, 4(2), 1-37.
- Öztürk Ç.,(2004). Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilme yeterlilikleri, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 5(2), 75-83
- Sönmez, V. (2006). *Gelecekteki olası eğitim sistemleri*. Ankara: Anı.
- Şahin, S. & Gençtürk, E. (2007). Coğrafya eğitimi ve bilgi iletişim teknolojileri. (Ed.) Karabağ, S. ve Şahin, S. *Kuram ve uygulamada coğrafya eğitimi*. (s, 175-221) Ankara: Gazi.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- Tercan, İ. (2012). *Akıllı tahta kullanımının öğrencilerin fen ve teknoloji dersi başarı, tutum ve motivasyonuna etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Topçu, S. (1998). *Tutumlar davranış bilimlerine giriş*. Özalp, E. (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Turan İ.,(2002), Lise coğrafya derslerinde kavram ve terim öğretimi ile ilgili sorunlar, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (2), 67-84
- Turoğlu, H. (2002. Temmuz). *Coğrafyacı ve coğrafya eğitimi*. Türk Coğrafya Kurumu, Coğrafya Kurultayı, bildiriler kitabı, 52-58.

- Türe, Kurt & Tekin (2016), Coğrafya öğretiminde popüler müzik kullanımının öğrenci öğrenme düzeylerine katkısı. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi (BAED)*, INOVED Özel Sayı, 177 -185.
- Üçışık, S., Ünlü, M. & Özey, R. (2002). Coğrafya eğitim ve öğretiminde fotoğrafların önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (5), 1-8.
- Ünlü, M. (2014). *Coğrafya öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Yalın, H. İ., (2014). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*, Ankara: Nobel.
- Winship, J. P. (2004). *Geographic literacy and world knowledge among under graduate college students*. Unpublished Master Theses. Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, Virginia

EKLER

EK 1: Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği

Sevgili öğrenciler,

Bu ölçek sizin Coğrafya dersine yönelik tutumlarınızı belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Burada belirteceğiniz görüşler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacak ve sonuçlar tüm grubun yanıtları göz önüne alınarak değerlendirilecektir. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız ve her biri için tek yanıt veriniz. Vereceğiniz bu yanıtlar bilimsel bir çalışma için kullanılacak ve başka kişiler ile paylaşılmayacaktır. Bu çalışmaya yaptığınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Demografik Bilgiler

- **Cinsiyetiniz:** Kız () Erkek ()
- **Okul:** Özel () Devlet ()
- **Okul Türü:** Anadolu Lisesi () Meslek Lisesi () Spor Lisesi ()
- **Ortaöğretimde en son aldığınız başarı belgesi:** Takdir () Teşekkür () Belge almadım ()
- **Aile Gelir Düzeyi:** 2000TL'den az () 2000-6000 () 6000TL ve üzeri ()
- **Anne Eğitim Düzeyi:** İlkokul Mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite mezunu ()
- **Baba Eğitim Düzeyi:** İlkokul Mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite mezunu ()

Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1-Ah keşke Coğrafya dersi olmasa.					
2- Coğrafya dersinde asla başarılı olamam.					
3- Coğrafya dersine çalışmam gerektiği zaman kendimi yorgun hissediyorum.					
4- Coğrafya dersini sevmiyorum.					
5. Coğrafya dersinde uykum geliyor.					
6. Coğrafya dersi olduğu gün okula geç gitmek istiyorum.					
7- Coğrafya dersinden nefret ediyorum.					
8- Mecbur olmasam Coğrafya dersine girmem.					
9- Coğrafya hakkında konuşmaktan hoşlanmam					
10- İmkânım olsa Coğrafya dersinin saatini uzatırdım.					

11- Coğrafya dersindeki konular ilgimi çekiyor.					
12- Coğrafya dersinde zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum					
13- Coğrafya dersinin konuları bana eğlenceli geliyor.					
14- Coğrafya dersi bende merak uyandırıyor.					
15- Coğrafya dersinde araştırma yapmak hoşuma gidiyor.					

EK 2: Araştırma İzni Yazısı

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.9341084
Konu : Araştırma izni

13.05.2019

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) 17/04/2019 Tarihli ve E.13487 sayılı yazınız.

Enstitünüz, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Necati YAMAN'ın "Filmlerde Geçen Coğrafi Mekanların Ortaöğretim Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında uygulama yapma talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bilgi verilmiştir.

Uygulama formunun (1 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Turan AKPINAR
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza ile
Aslı ile Aynıdır.

12.05.2019

Adres: Alparslan Türkeş cad. Emniyet Mah. A/A
Yenimahalle/ANKARA
Elektronik Ağ: ankara.meb.gov.tr
e-posta: istatistik@meb.gov.tr

Bilgi için: Ayşe ARDA
Tel: 0 (312) 212 36 00
Faks: 0 (312) 221 02 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.kocirpa.meb.gov.tr> adresinden ee82-93aa-3938-a4ee-7beb kodu ile teyit edilebilir.

EK 3: Doç. Dr. Selçuk Beşir DEMİR'den Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği Formu'nun Kullanımı İçin Alınan İzinle İlgili E-Posta Görüntüsü

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..